

PUKKIMÄEN
POHJOISOSAN
RAKENNUS-
INVENTOINTI

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN INVENTOINTI

Pukkimäen pohjoisosan asemakaavamuutos

Kotakennäntie (osa), Jousimiehenkatu, Runeberginkatu, Vesimiehenkatu, Kauriinkuja

Maastokäynnit tammikuussa 2026

Vilhelmiina Schroderus

arkkitehti, kaavasuunnittelija

3.7.2026

Johdanto

Äänekosken Pukkimäen pohjoisosan alueelle laaditaan asemakaavan muutosta, jossa päivitetään asemakaavaa yhtenä kokonaisuutena ja tutkitaan kaupungin keskusta-alueiden täydennysrakentamisen mahdollisuuksia.

Tämän rakennusinventoinnin tarkoituksena on tuottaa asemakaavan laadintaa varten tietoa suunnittelualueen inventoidun rakennusperinnön ominais- ja erityispiirteistä sekä säilytettävistä arvoista kaava-suunnittelun tueksi. Raporttiin on koottu inventointialueen rakennuskanta arviolta 1900 – 2020-luvuilta. Inventointikohteiden arviointi perustuu laissa rakennusperinnön suojelusta annettuihin kriteereihin, jotka on jäsennelty arvojen määrittelyyn rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten/kaupunkikuvallisten arvojen mukaan. Laissa rakennusperinnön suojelusta esitetyt kriteerit ovat:

- harvinaisuus tai ainutlaatuisuus
- historiallinen tyypillisuus alueelle
- aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus)
- alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys)
- merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä
- näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus)

Arvioinnin pohjalta on annettu suosituksia kaavoitukselle käyttäen seuraavia luokituksia:

sr – suojeltava rakennus tai rakennusryhmä

Merkinnällä esitetään osoitettavan ne kohteet, joissa rakennuksella tai rakennusryhmällä on erityisiä rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia/kyläkuvaallisia arvoja. Kohteeseen suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulisi pyrkiä alkuperäisten rakennusten ja rakennusosien säilyttämiseen ja/tai palauttamiseen. Kohteeseen kohdistuvien muutostöiden yhteydessä tulee kuulla museoviranomaista.

/ s-1 – alue, jolla ympäristö säilytetään

Merkinnällä on osoitettu ne kohteet, joissa rakennusryhmä muodostaa rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia/kyläkuvaallisia arvoja omaavan kokonaisuuden. Kohteeseen suoritettavien muutos- ja korjaustöiden lähtökohtana tulee olla ympäristön ja sen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen.

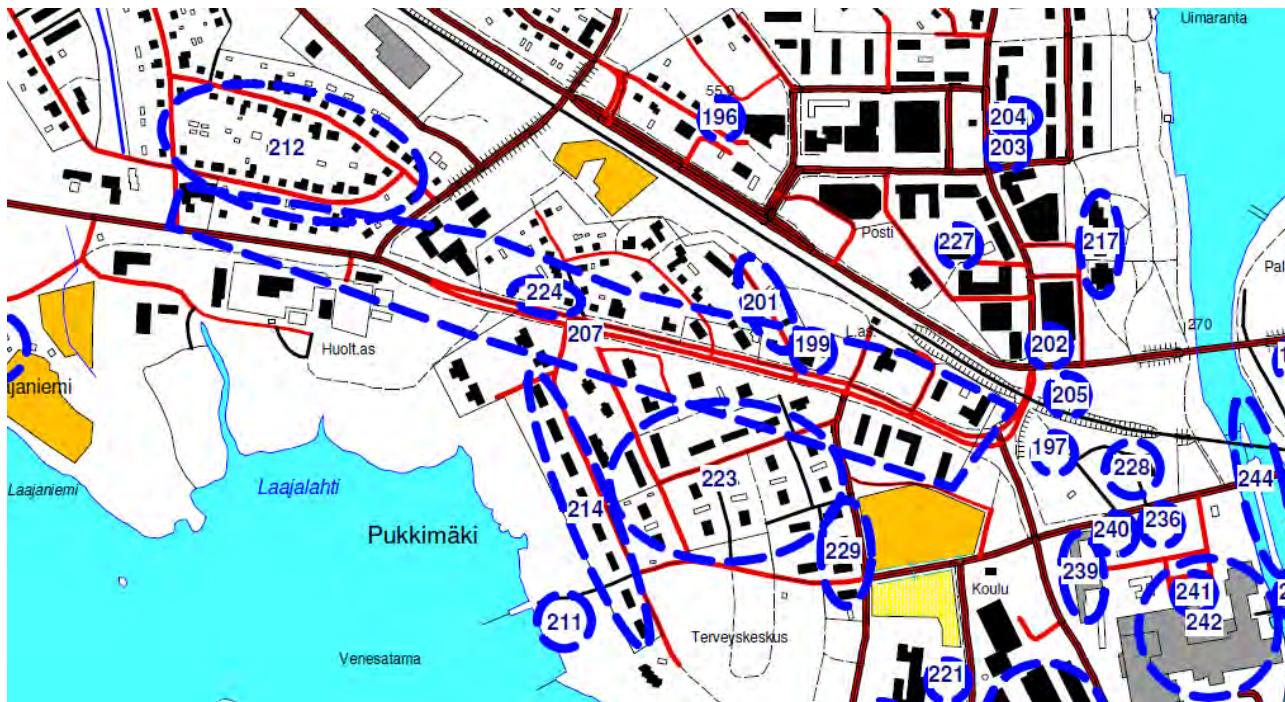
Kohteet, joille ei esitetä suojelumerkintää

Rakennusten historia on suositeltavaa huomioida tulevien korjaus- ja muutostöiden yhteydessä, mutta kohteelle ei esitetä varsinaista suojelumerkintää.

Aiemmat inventoinnit

Inventointialueella rakennuskohteita on viimeksi inventoitu Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventoinnissa (2006) sekä Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihankkeessa (2014) Keski-Suomen museon toimesta.

- Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointi. Väisänen, J ja Andersson P. Keski-Suomen museo, 2006.
- Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012-2014, Äänekosken seutukunta. Mustonen A. ja Saarilahti S. Keski-Suomen museo, 2014.

Kuva 1. Aluerajaukseen sisältyviä kohteita ovat kohdenumerot 199, 201, 207 sekä 224. Kattavin inventointi on toteutettu vuonna 2006.

Kohde 199; Hotelli Hirvi

Vuonna 1938 rakennettu hotellirakennus, jonka yhteydessä toimi linja-autoyrityksen tilat. Myöhemmin laajennettu ja korotettu rakennus on säilyttänyt kohtuullisesti aikakautensa funktionalistisen ilmeen. Sijaitsee kaupunkikuvallisesti näkyvällä paikalla Kotakennäntien varrella. Nykyisin mm. hotellina, ravintolana ja korjaamona toimiva osin 3-kerroksinen rakennus erottuu myös pinkin värinsä takia.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti maisemallisesti, rakennushistoriallisesti ja historiallisesti erityisen merkittävä funktiohenkinen vanha hotellirakennus v. 1938, jossa alkuaan toimi myös linja-autoyhtiön toimitilat. Edelleen hotelli- ja ravintolakäytössä toimiva kerrostalo sijaitsee keskeisellä paikalla Äänekosken sisääntulotien varrella ja katukuvassa tärkeä kiintopiste. Edustaa jo harvinaistuvaa modernia rakennusperintöä.

Kohde 201; Jousimiehenkatu (alue)

Kotakennäntieltä lähtevällä Jousimiehenkadulla monimuotoista rakentamistyyliä 1920-luvulta lähtien. Kadun päässä olevaa rivitaloa lukuun ottamatta kaikki rakennukset kiinnostavia.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti moni-ilmeinen ja historiallisesti kerroksellinen asunto- ja pienimuotoisten liikeyritysten korttelialueita 1920-luvulta lähtien, esikaupunkityyppinen aluerakenne ja rakennusperintöä joka vähitellen ominaispiirteiltään muovautunut vuosien saatossa nykyiseen asuun.

Kohde 207; Kotakennäntie (alue)

Äänekosken keskustan yleisilmeen kannalta erittäin merkittävä nelikaistainen tie, jota pitkin autot tulevat ydinkeskustaan, varsinkin jos kaupunkiin tulee etelän suunnalta. Pitkä itä-länsisuuntainen tiealue pitää sisällään monipuolista rakennuskantaa: Länsipäässä 4-tien viereiset huoltoasemat, Laajalahden 1900-luvun puolivälin 1,5-kerroksisten tyyppitalojen alue, selkeästi 1950-lukulainen Tourusen linja-autoliikkeen talo, Ritasten näyttävät omakotitalot, Kotakennäntien monikerroksiset 1970-luvun vuokrakerrostalot, jotka sijoittuvat näyttävästi ja modernin arkkitehtuurin oppien mukaan maaston muodot huomioon ottaen tien eteläpuolelle Pukkimäen rinteisiin, vastakkaisella puolella olevat 1900-luvun puolivälin rakennukset, 1950-luvun tyyliä oleva Nuorisokeskus Spotti (Kotakennäntie 19) ja sen viereinen korokkeella oleva lentokone, ”Tiittalinna” vuonna 1957 valmistunut 1950-luvun tyyllisen peltikaton omaava kerrostalo (Kotak. 15), Kotakennäntie 13 – myös rapattu 3-kerroksinen kerrostalo vuodelta 1952, Kaupungin Kotitalousneuvonnan 1,5-kerroksinen 1900-luvun alkupuolen talo ja miellyttävä piha-alue piharakennuksineen, Hotelli Hirvi piha-alueineen ja 1960-luvun tyylipuhdas Linja-auto asemarakennus. Eteläpuolella tietä kaksi 1900-luvun puolivälin edustavia rapattuja, harjakattoisia poikittain tiehen nähden olevia kerrostaloja, vieressä verotoimiston toimistoja asuinkerrostalo, ja itäisimpänä suht. kookkaita tehtaan virkamiesasuntoja sisältävä kerrostalo vuodelta 1959, tien pohjoispuolella Soneran oman aikakautensa elementtiseinäinen toimistotalo ja itäisimpänä ent. Postin talo vuodelta 1952.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti maisemallisesti (kaupunkikuvallisesti) ja rakennushistoriallisesti (myös arkkitehtonisesti) sekä kaupunkihistoriallisesti merkittävä Äänekosken keskustaan johdettava tulotie ja katualue, jonka varteen sijoittuu monipuolinen ja rikas kaupunkirakentamisen eri vaiheista kertova rakennettu ympäristö 1900-luvun alkupuolelta 1970-luvulle asti.

Kohde 224; Ritasten talot (alue)

Kotakennäntien varressa sijaitsee kolme Erland Ritasten ja hänen poikiensa rakentamaa taloa 1900-luvun alkupuolelta. Yksi taloista on purettu. Näyttävin taloista on Erland Ritasen vuonna 1931 rakentama yli 400 ikkunaruuua sisältävä hirsitalo.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti maisemallisesti, rakennushistoriallisesti ja asutushistoriallisesti merkittävä omakotitaloaluekokonaisuus 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä Äänekosken sisäätulon Kotakennäntien maisemassa. Kolme Erland Ritasten ja hänen poikiensa rakentamaa taloa 1900-luvun alkupuolelta. Yksi taloista on purettu. Näyttävin taloista on Erland Ritasen vuonna 1931 rakentama yli 400 ikkunaruuua sisältävä hirsitalo.

Inventointitarve

Rakennusinventointi tai alueen rakennushistoriallisen selvitys toteutetaan vuodesta 2013 vireillä olleen asemakaavamuutoksen pohjalle kaavasuunnittelun. Inventoinnilla selvitetään rakennetun ympäristön nykytilaa sekä alueella mahdollisesti säilyneitä rakennushistoriallisia arvoja, jotka tulisi huomioida kaavaa laatiessa.

Inventointi keskittyy ennen 1970-lukua rakennettuun pientalovaltaiseen rakennuskantaan. Inventointialueen rajaukseen sisältyy kaavamuutoksen alaisena ollut alue sekä läheinen kohde Hotelli Hirvi siltä osin, jolta rakennus vaikuttaa alueen yleiskuvaan ja alueen historialliseen merkittävyyteen. Inventointialue rajautuu Kotakennäntien pohjoispuolelle ja kattaa kokonaisuudessaan Pukkimäen pohjoisosan pientaloalueen. Rakennusinventointi toimitettiin keväälvelä 2026 maastokäynneillä. Inventointiraporttia ja kohdekuvauksia valmisteltiin kevään 2026 mittaan.

Pukkimäen pohjoisosan rakennushistoriallinen tausta

Kerrotaan, että Äänekosken 2. kaupunginosa Pukkimäki olisi mahdollisesti saanut nimensä 1920-luvulla, jolloin tehtaan ensimmäisten asuintalojen valmistuttua ympäristössä pidettiin vuohia. Ennen 1900-luvun alkuvuosikymmenten teollistumisen tuomaa vaiheittaista kaupungistumista Äänekosken keskusta-alueella on ollut maaseutumaista viljelysalaa, laitumia, metsämaata, pieniä puutaloja sekä suurempia kantatilojen maataloja pihapiireineen.

Pukkimäen alueesta on kolme tarkempaa nimitystä; Kotakennäntien varrelle ja pohjoispuolelle sijoittuva Pukkimäen pohjoisosa eli *Onnelanmäki*, tien eteläpuolinen *Yläpukkimäki* ja siitä seuraava *Alapukkimäki*. Näistä vuosina 1920-1927 Äänekoski Oy:n rakennuttama ja arkkitehti Birger Brunilan piirtämä Yläpukkimäen asuinalue on säilynyt ja on nykyisin merkittävä suojeltu aluekokonaisuus. Onnelanmäki ja Alapukkimäki ovat rakennuskannaltaan uudistuneita, mutta ympäristössä on joitain säilyneitä merkkejä ja yksittäisiä rakennuskohteita 1900-luvun alun vuosikymmeniltä.

Kuva 2. Vuoden 1950 ilmapuotauan on havainnollistettu alueen osien nimityksiä ja inventointialueen rajausta.

Vanhan nimityksen mukaan keskeisin osa Onnelanmäkeä vaikuttaa painottuneen Kotakennäntien eteläpuolelle alueelle, jossa rakennuskanta uudistui 1970-luvulla voimakkaasti. Alueelle sijoittuu nykyisin 1970-luvun pistekerrostalojen kokonaisuus, joka luo kaupunkimaisen sisäntuloväylän Kotakennäntiellä.

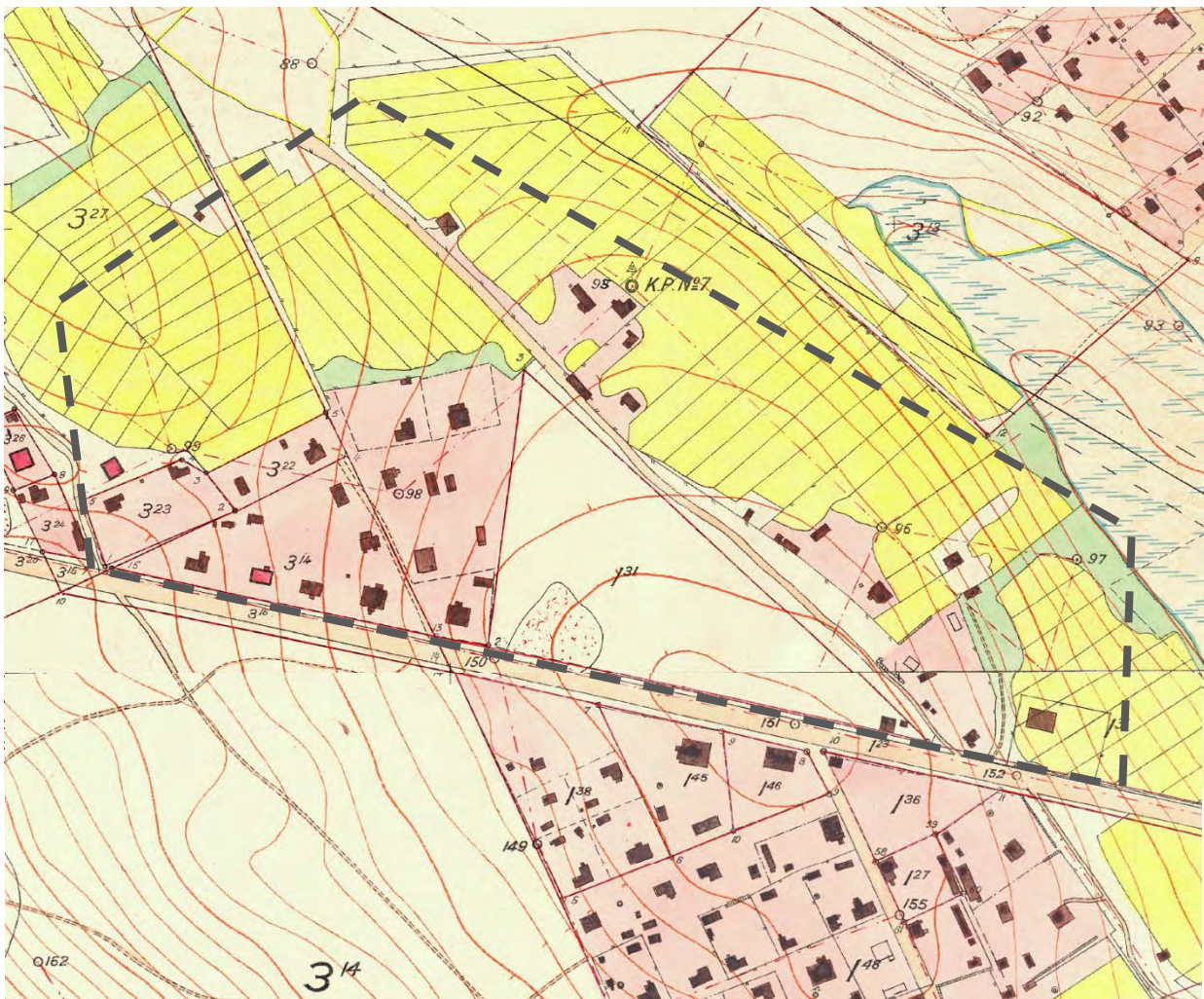
Kokonaiskuvassa ennen 1970-luvun muutosta Pukkimäen erillispientalojen rakennuskanta on keskittynyt mäen korkeimmalle kohdalle. Länteen kohti Laajalahtea laskeva rinne on ollut puustoinen ja rakentunut ensi kertaa kerrostalojen rakentuessa 1950-luvulta alkaen. Pukkimäen pohjoisosan rataa kohti laskeva rinne on ollut avointa viljelysalaa, ja pihapiireissä maatalouteen tai pienviljelyyn liittyvät rakennukset ja palstat ovat olleet yleisiä.

Kotakennäntien pohjoispuolella inventointialueella rakennuskanta on koostunut pääasiassa puisista erillispientaloista 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Rakentuessaan Hotelli Hirvi vuonna 1937 sekä Seuratalo Spotti vuonna 1954 ovat olleet luultavasti ensimmäisiä kookkaampia kiviaineisia rakennuksia alueella.

Pientaloissa vaikuttaa olleen tyyppillistä, että pienenkin asuinrakennuksen yhteydessä on saatettu pitää kauppaa, toimipistettä tai jopa harjoitettu elintarviketuotantoa: Kotakennäntien varrella on ollut vanha Mäki-matin kauppa ja yhdessä Ritasten pientaloista on operoinut Äänekosken virvoitusjuomatehdas. Joissain pientaloissa rakennuksen yläkerta on saatettu vuokrata asunnon tarpeiselle ja ullakkohuoneisiin on siksi järjestetty oma sisäänkäynti. Alueella säilyneissä 1950-luvun ja sitä vanhemmissa taloissa julkisivuilla on yllättävän usein kaksi lähes samanarvoista sisäänkäyntiä. Talon eri kerroksia tai huoneita on asuttu jae- tusti joko paritalon tapaan, tai mahdollisesti vauraammassa taloudessa toinen sisäänkäynti on voinut pal- vella kotiapulaista.

Kaupunkisuunnittelu

Äänekosken ensimmäinen asemakaava on vahvistunut vuonna 1936. Asemaakaavaa varten toteutettu kar- toitustyö valmistui aiemmin vuonna 1934, joka on tuottanut kartan alueella tuona aikana sijainneista raken- nuksista. Alueella oleva rakennuskanta on hajanaista, ja painottuu Ritasten talojen ja Hotelli Hirven sijainnin ympäristöön. Aluetta on ympäröinyt viljelty peltoala, metsämaa ja soinen alue. Nykyisen Runeberginpuis- ton alueella on tuolloin ollut maatila (kartalla kiintopiste seitsemän, K.p. No 7).

Kuva 3. Pohjakartta vuosien 1932-1934 aikana toimitetusta kartoituksesta. Kartta valmistui Äänekosken kauppalan ensimmäi- sen asemakaavan laatimista varten. Inventointialue on korostettu katkoviivalla.

Kuva 4. Ote Äänekosken kauppalan ensimmäisestä asemakaavasta. Kaava on Birger Brunilan piirtämä ja hyväksyttiin vuonna 1935. Kaavakartta on poikkeuksellisesti piirretty Äänekosken suuntaisesti. Inventointialue on rajattu katkoviivalla.

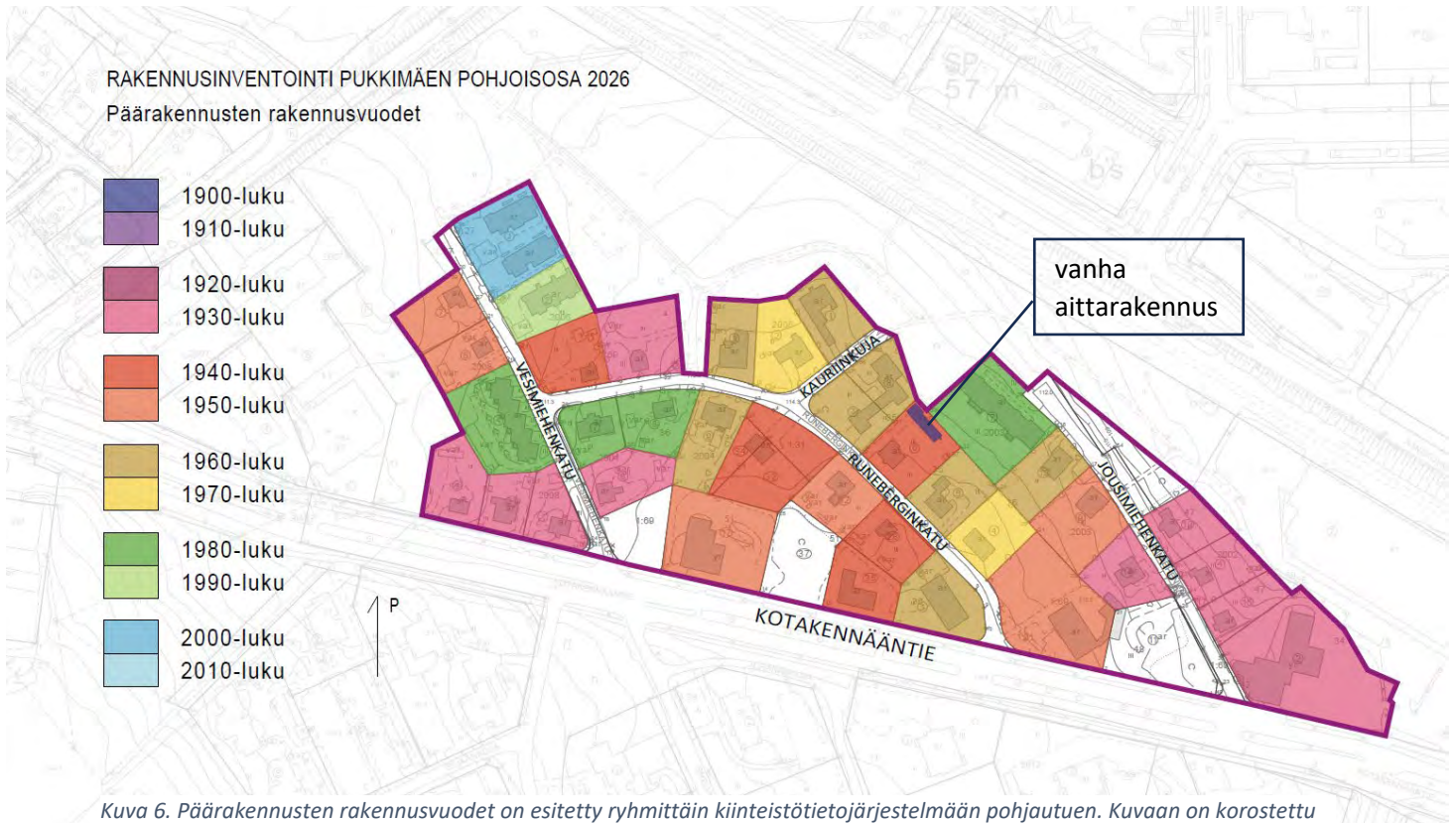
1930-luvun asemakaavasuunnittelussa Kotakennäntien varrelle on osoitettu III-kerroksisia asuin- ja liikeraennuksia. Muutoin alueelle on suunniteltu kauppalan tonttikirjaan merkittäviä asuintontteja. Tonttijaotus noudattaa olevan rakennuskannan sijoittelua Ritasten talojen ympäristössä, mutta muutoin pientalojen on oletettu vaihtuvan ja alueen rakentuvan uuden suunnitelman mukaisesti. Huomattava piirre on, että kaavassa Pukkimäen korkein kohta Kotakennäntien pohjoispuolella on jätetty rakentamisesta vapaaksi. Paikalle rakentui myöhemmin mm. nykyisin nuorisotalo Spottina tunnettu Seuratalo.

Kuva 5. Valokuva vuodelta 1939 Hotelli Hirvestä ja viereisistä asuinrakennuksista Jousimiehenkadulla. Kuva: Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys Väksy

Rakennuskannan ajoittuminen

Inventointialueella rakennuskantaa ajoittuu vahvimmin 1960-luvun ja aikaisempiin vuosikymmeniin (pinkit, punaiset, oranssit). Niillä paikoilla, joissa rakennuskanta on vaihtunut, on paikalle rakennettu yksikerroksinen asuinrivitalo, paritalo tai erillispientalo (vihreät-siniset).

Kuva 6. Päärakennusten rakennusvuodet on esitetty ryhmittäin kiinteistötietojärjestelmään pohjautuen. Kuvaan on korostettu yksi luultavasti paikalle siirretty aittarakennus, joka ajoittuu arviolta 1900-luvun alkuun.

1900-1930 -lukujen rakennuskanta: puutaloidylli

Kotakennäntien tuntumaan sijoittuneella Onnelanmäen asuinalueella rakennuskanta koostui siroista puoli-toistakerroksisista erillispientaloista, joihin saattoi sijoittua kivijalkaliiketilä. Onnelanmäki on ollut nykyisin säilynyttä Pukkimäen tehtaiden rakennuttamaa ryhdikästä asuinrakennuskantaa pienimittakaavaisempi ja polveilevampi aluekokonaisuus.

1900-luvun alun teollistumisen alkuaikaan kärsittiin laajasta asuntopulasta, joka pakotti työväkeä asumaan tiivistä ja vaatimattomissa oloissa. Sahatoimijat rakennuttivat työvälleen puurakenteisia asuintaloja eri puolella Suomea. Päärakennusaineena oli usein puu hirs- tai pystyrunkona, ulkoverhouksena puuverhous, pihoja rajasivat rima-aidat, ja puupinnat olivat usein maalattu keittomaaleilla puna- tai keltamullalla. Räystäs-, nurkka- ja vuorilaudat maalattiin valkoiseksi. Perustus toteutettiin luonnonkivijalalle tuulettuvana alapohjana.

Työläisten ja sahan asuinrakentamisessa oli perinnerakentamisesta sävyjä: joskus rakennettiin myös pärekattoja, muurattiin leivinuuneja ja pihalle tarvittiin karjasuojia pienimuotoista omavaraistaloutta varten pula-aikoina. Tyylliltään käytännön sanelemissa asuinrakennuksissa oli joitain klassismin, nikkarityyliin tai kansallisromantiikan piirteitä, mutta huomattavasti vähemmän koristelua kuin ajan julkisrakennuksissa (mm. rautatierakennukset, koulut, kirkot) joista talonrakentajilla oli tapana omaksua koristeaiheita.

Kerrotaan, että alueella asuvat tehtaan työläiset saivat sahalta rakennusmateriaaleja edullisesti, ja rakensivat sen myötä yksilöllisiä asuinrakennuksia. Koska ajan rakennustavat perustuivat käsin rakentamiseen ja niukkoihin resursseihin, tuotti se usein pohjaltaan kaksi- tai nelihuoneisia ja puolitoistakerroksisia pientaloja, jonka sisäänkäynnin yhteyteen usein toteutettiin käytännöllinen kuistiosa. Kaksikerroksisena kuisti muodosti joskus vesikatolla poikkipäädyn, tai puhekielisesti rakennuksessa oli ”kirkonkatto”. Sahan läheisyydestä johtuen materiaaleiltaan rakennukset olivat useammin rankarakenteisia kuin hirsisiä ja ulkoverhoukseltaan puupaneloituja. Vesikattomateriaalina käytettiin useammin saumattua peltiä kuin tiilikatetta.

Kuva 7. Rakennuksia, jotka ovat sijainneet Kotakennäntien eteläpuolella Onnelanmäellä vielä ennen 1970-lukua. Talot tunnettiin asukkaidensa nimillä, kuten Saaristen talo, Ihanaisen talo tai Kummun neitien talo. Alueella sisarukset saattoivat rakentaa talonsa lähelle toisiaan, jolloin taloja erottamaan tarvittiin puheessa myös etunimiä. Kuvat: Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys

Rakennustapa toteutti niukkoinakin aikoina symmetriaa ja klassismin piirteitä. Rakennuksien koristeellisuutta toteutettiin maltillisesti vuorilaudoin ja ikkunoissa, joiden malleissa ja koristeleikkauksissa näkyy piirteitä puujugendista tai kansallisromantiikasta.

Alueella 1930-luvun ja tätä vanhempaa pientalokantaa on säilynyt Jousimiehenkadulla, Ritasten talojen ympäristössä sekä Runeberginkadun päässä kahden pientalon verran. Merkittävänä kohteena alueella on vuonna 1937 rakennettu Hotelli Hirvi. 1930-luvun ja tätä vanhemmat kohteet on kuvattu seuraavilla sivuilla.

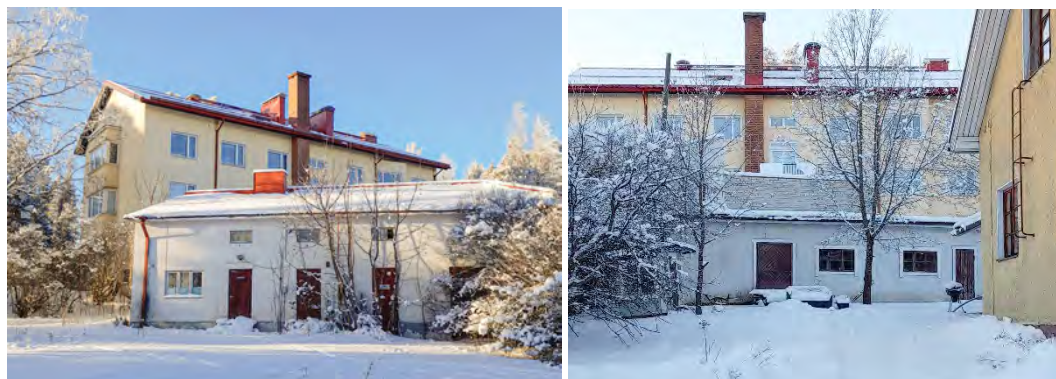
Jousimiehenkatu eli ”maisterikuja”

Jousimiehenkadulla kerrotaan asuneen mm. opettajia perheineen, Hotelli Hirven perustaja Elis Hirvi perheineen, puutarhuri Lehtonen ja myös kauppalanjohtaja Ahti Kärkkäinen. Säilyneet talot ovat kukin erilaisia ja tavanomaisesta pientalorakentamisesta poikkeavia, ja muodostavat paikallishistoriallisesti huomattavan pientalokokonaisuuden. Jousimiehenkadun itäpuolelle asettuvat 1930-luvun pientalot ovat tunnistettavissa rakentamisen ajan hengelle. Muutostöiden ei katsota heikentäneen alueellista yleiskuvaa tai pientaloidylliä, jolla on todettavissa säilyttämistä puoltavia arvoja. Asuttuna ja ylläpidettynä asuinalueena historiallisten pientalojen säilymisen edellytykset on todettava hyväksi.

Kuva 8. 1930-luvun pientalot Jousimiehenkadulla. Ensimmäinen oikealta (valkoinen, punaiset yksityiskohdat) on Eelis Hirven perheen talo, keskimmäinen lehtori Leo Rinteen ja puolisonsa Annikin talo, ja vasemmalla kadun viimeinen talo on Äänekosken yhteiskoulun rehtorin Paavo Kauton ja puolisonsa Vienon talo.

Jousimiehenkadun länsipuolen nurkkauksessa, joka on nykyisin rakentamaton tontti Kotakennäntien varrella Hotelli Hirven vieressä, on sijainnut kauppalanjohtaja Ahti Kärkkäisen talo. Vuonna 1936 asemakaavan vahvistuessa tarvittiin Äänekosken kauppalan kaupungintalossa Kuntalassa (nykyinen Wille) tilaa kaavakartoille ja muille arkistoitaville asiakirjoille, jolloin rakennuksessa sijainnut virka-asunto täytyi ottaa muuhun käyttöön. Etuudestaan vastentahtoisesti luopuneen Ahti Kärkkäisen asutuskuvio oli kauppalanhallituksen käsittelyssä useamman kerran vuosien 1935-1936 aikana, jolloin pohdittiin myös mahdollisuutta rakentaa Kuntalaan arkistoa palveleva lisäsiipi. Lopputuloksena Kärkkäinen rakennutti itselleen talon Hotelli Hirven viereen. Tontti oli aiemmin ollut puutarhuri Lehtosen viljelyskäytössä. Kärkkäisen talo on sittemmin purettu, mutta tontin nurkalla on pihapiiriin ja viereisten tonttien rakennuksiin kytkeytyvä talousrakennus.

Kuva 9. Vasemmalla Kärkkäisen talon piharakennus, joka on rakennettu yhteen oikealla näkyvän puutarhuri Lehtosen talon piharakennuksen ja taustalla näkyvän ”Aravatalon” talousrakennuksen kanssa yhteen.

Ritasten talot

Kuva 10. Ritasten talot vuonna 2026. Rakennuskokonaisuus on säilynyt pääpiirteittäin ennallaan. Ritasen taloon (oikealla) on toteutettu julkisivuremontti, jossa rakennuksen värit on hieman yksinkertaistunut.

Ritasten talojen rakentumisen takana on rakennusmestari Erland Ritasen muutto paikkakunnalle 1900-luvun vaihteessa. Pientaloista korkeimmalla sijaitseva talo on Erlandin itselleen rakentama. Kotakennäntien varrelle on sijoittunut neljäskin Ritasten talo, sekä näistä erillinen pientalo Vesimiehenkadun itäpuolelle tien risteykseen. Kerrotaan, että Erland olisi mahdollisesti valvonut tai suunnitellut Pukkimäen muutakin pientalokantaa, ja että koko Pukkimäki olisi saanut nimensä juuri Erlandin määkivien pukkien mukaan. Kaksi muuta säilynyttä taloa ovat hänen rakentamia pojilleen.

Kuva 11. Ritasten talot kuvattuna joitain vuosia sitten. Kuvat: Pukkimäki-sivu, Väksy

Rakennukset ovat kattavasti inventoitu Keski-Suomen museon vuoden 2006 inventointityössä. Muutoksia kokonaisuuteen on tuonut Ritasten taloista ensimmäisessä tehdyt kunnostustyöt, jotka ovat muuttaneet julkisivujen ulkonäköä viime inventoinnista. Julkisivuremontissa on kuitenkin säilytetty vanhan rakennuksen henkeä sekä erityisen arvokas Kotakennäntielle suuntaava lasikuisti.

Keskimmäisen talon 1950-luvun- ja myöhempiä muutostöitä selittää tontilla toiminut Äänekosken virvoitusjuomatehdas, jossa valmistettiin ja pulloitettiin limonadeja ja vissyjä. Käymällä valmistuvat juomien valmistus ei onnistunut pihan laboratoriossa, ja siksi tuotanto keskittyi muihin juomiin. Viime inventointityön aikaan rakennuksen taakse rakennettua lisäsiipeä on pidetty tyyliin sopimattomana muutoksena. Asiaa uudelleen tarkastellessa muutosvaiheiden voi nähdä kuvastavan paikallishistoriaa.

Kuva 12. Kotakennäntie 25a takaa päin kuvattuna. Pieni puutalo aikanaan saanut pitkän sivun levyisen poikkipäädyn, joka on kasvattanut rakennuksen kokoa.

Runeberginkatu 15 ja Vesimiehenkatu 7

Erillään muusta historiallisesta pientalokannasta on Runeberginkadun varrella toistaiseksi säilyneet pientalot, jotka näyttävät mitä ”tavanomainen” pientalorakentaminen alueella on ollut. Kaksi puurakenteista ja puolitoistakerroksista pientaloa, toinen neli- ja toinen kaksihuoneinen, muodostavat vanhempaa aika henkivän pihapiirin muutoin uudistuneessa asuinympäristössä. Ulkoisesti arvioitaessa rakennusten säilymisen edellytykset on arvioitava kohtalaiseksi, mutta säilyessään rakennuspari voi edustaa asutushistoriallisesti merkittävää säilynyttä kokonaisuutta paikallisella tasolla.

Kuva 13. Vesimiehenkatu 7 on keltaiseksi maalattu alkuperäiseltä pohjaltaan kaksihuoneinen pientalo, jota on laajennettu myöhemmin kuistiosin. Runeberginkatu 15 on ulkoisesti hyvin alkuperäisenä säilynyt pohjaltaan nelihuoneinen asuinrakennus, jonka pihan puolella on laaja poikkipäädyn muodostava kuistiosa. Kuistin molemmilla puolilla on umpinaiset sisäänkäyntikatokset peilikuvan tapaan joista toisesta on ollut käynti ullakon asuntoon tai huonetiloihin. Huomattavaa rakennuksessa on suuret ja alkuperäiset 4-lasiset ikkunat tai ”tuvanikkunat” rakennuksen kaikilla kolmella sivulla sekä satulakaton päädyissä.

Hotelli Hirvi

Rakennus on paikkakunnalle vuonna 1937 perheineen muuttaneen linja-autoyrittäjä Elis Hirven rakennuttama. Perheen asuintalo sijaitsi hotellin vierellä Jousimiehenkadulla. Hotellirakennus on huomioitu molemmissa aiemmissa inventoinneissa, ja arvotettu maakunnallisesti merkittäväksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi.

”Pian kohosi Hirven toimesta Äänekosken kauppalassa eräälle korkealle metsäiselle rinneelle paikallisiin oloihin nähden huomattavan suuri ja täysin nykyaikainen hotellirakennus. (...) Hotelli ”Hirven” ravintolasalit, samoin kuin matkustajahuoneetkin, ovat ilmavia ja viihtyisiä, täysin ajanmukaisesti kalustettuja. Rakennuksen alimmassa kerroksessa on mm. täydellinen – liikennöitsijä Hirven oma – autohuolto ja korjaamo, jossa hänen omat vaununsa saavat asianmukaisen hoidon, mutta samalla siellä myös suoritetaan alaan kuuluvaa työtä ulospäinkin” – kirjoittanut Veikko M. Mikonheimo lehdessä Yksityisyrittäjä 1.1.1939, NO 6-7 (kansalliskirjasto.fi)

Elis ja Sylvi Hirven yrittäjäyys alkoi kaupanpidosta Kangashäkissä. Eläinten ja kauppatavaran kuljettamiseksi Jyväskylään tarvittiin kulkuneuvo, jonka myötä toiminta laajentui tavaraliikenteestä henkilöliikenteeseen. Elis Hirven liikennöinti alkoi Kangashäkin ja Jyväskylän välillä 1930-luvun alun pulavuosien aikaan, ja lamaa pelkäämättä yrittäjä osti mm. Säynätsalon tehtaitten johtaja Hanna Parviailta Marmon-merkkisen henkilöauton. Vuonna 1934 Elis hankki ensimmäisen linja-auton, ja vuonna 1936 linja-autoliikenne laajeni Äänekoskelle.

Yrittäjän majoitustoiminta alkoi vuonna 1937 Hotelli Hirven rakentamisella, joka oli merkittävä investointi 1930-luvun Äänekosken kauppalassa. Alkuperäisen pienen 1930-luvun funkkistyyllisen hotellin ja huoltoasemarakennuksen suunnittelija ei toistaiseksi ole tiedossa. Alkuperäinen kooltaan siro rakennusosa on funktionalistiseen tyyliin pelkistetty, mutta rakennuksissa on vinottaisia lippakotoksia ja pyöristettyjä kulmia koristeaiheina. Alkuperäisessä majoituskerroksessa hotellihuoneet asettuvat viuhkamaisesti kaarevalle julkisivulle myös kaarevaksi rakennetusta käytävätilasta.

Hirvien hotelliyrittäjäyys jatkui vielä myöhemmin vuonna 1966 rakennetulla Turistikeskuksella Hirvaskankaalla. Elis Hirvi kuoleman jälkeen 1976 sekä hotelli että Turistikeskus myytiin uusille omistajille 1980-luvulle tultaessa. Maakunnankin tasolla merkittävän henkilön Elis Hirven linja-autoyrittäjästä oli kasvoi Keski-Suomen Liikenne Oy.

Hotelli Hirven rakennus on toiminut majoituskäytössä koko olemassaolonsa ajan kohta 90 vuotta. Merkittävimmät muutostyöt rakentumisvuoden 1937 jälkeen ovat olleet 1948 elokuvateatterin ja linja-autovarikon lisätiloja käsittävä laajennusosa rakennuksen taakse ja hotelliosan vuonna 1983 valmistunut korotuskerros. Omistajavaihdoksen myötä vuosien 1981-1983 väliltä on kolmet rakennuspiirustukset, joista ensimmäiset

Kuva 14. Alkuperäinen Hotelli Hirvi vuonna 1938. Kuvat: Äänekosken kaupunkisanomat, 2015. Rami Lampisen kokoelma.

ovat paikallisesti tunnetun rakennusmestari Aarne Ilveksen piirtämät. Piirustuksissa esitetään muutos linja-autovarikon tallitilan muuttamiseksi muuhun liiketiläkäyttöön, ja rakennuksen julkisivuväriksi on tuolloin kirjoitettu ”sävytetty valkoinen”.

Kuva 15. Aarne Ilveksen julkisivupiirros.

Seuraavat piirustukset ovat Jyväskyläläisen sisustusarkkitehtitoimiston Hannu Asuntan käsialaa. Aiempaan verraten piirustuksissa esiintyy jotain muutoksia sisätilojen jaotuksessa ja aulan yksityiskohdissa. Huomattavin muutos suunnitelmiin on ollut entisestä tallista erotettu tila pitkälle sisäuima-altaalle, jossa on kerrotaan hyödynnettäneen entisen autokorjaamon öljymontun valua. Aiemmissa suunnitelmissa pohjakerroksen saunakabinetin peseytymistilaan oli esitetty vain pieni kylmäallas.

Piirustuksista kolmas sarja on helsinkiläisen suunnittelutoimisto Laine & Forsblomin piirtämä, joiden mukaan hotelli on saanut korotuskerroksen. Hotellin alkuperäisessä majoituskerroksessa huoneet avautuvat 2. kerroksen aulatilan kaarevalta sisäseinältä säteittäin julkisivulle. Uudessa 3. kerroksessa aulan ja majoitustilojen pohjajärjestely on rationalisempi, mutta mukailee toiminnallisesti ensimmäisen kerroksen pohjaa.

Kuva 16. Toteutuneen Rakennussuunnittelutoimisto Laine & Forsblom Ky:n vuoden 1983 piirustusten mukaan toteutettiin hotelliosan korotuskerros. Kaarevalla julkisivun osalla on ollut yhteensä kolme sittemmin poistunutta sisäänkäyntiä. Myöhemmin myös elokuvateatterin laajennusosa on saanut korotuskerroksen.

Piirustuksissa on muutostöiden aloitushetkeen nähden vahvistunut ajatus laajemmasta ravintola- ja majoituskäytöstä, ja tehty investointeja majoittujien viihtyvyyteen.

Nykytila

Rakennus toimii nykyisinkin hotelli-, ravintola- ja elokuvateatterikäytössä. Elokuvateatterin tiloissa on myös ehtinyt toimia yökerho ”Hirven talli”. Kivijalkakerroksessa toimii pieni autotarvikeliike ja korjaamotila alkuperäisen käyttötarkoituksen tapaan. Nelikerroksinen rakennus sijoittuu Pukkimäen rinteeseen muodostaen kolme maanpäällistä kerrosta Kotakennäntien vartisella pääjulkisivulla.

Kuva 17. Käynti elokuvateatteri Kino Hirveen käy aamuaurinkoa nauttiva entisen ravintolaterassin kautta. Kellarikerros on saavutettavissa alapihan parkkipaikan kautta.

Rakennuksen sisätiloissa on tehty pintaremonttia, mutta 1980-luvun uudistavasta muutostyöstä on säilytetty joitain tiili- ja puupintoja ja tulisijoja. Julkisivujen rappauspinta ja maalaus on uusittu hiljattain, ja rakennus on saanut raikkaamman mutta tunnistettavan vaaleanpunaisen sävyn ja kirkkaat valkoiset yksityiskohdat. Rakennuksen länsijulkisivulla kokoustilan kohdalla on yksittäinen punatiilinen osa, joka on jätetty alkuperäisen 1980-lukulaisten piirustusten mukaan puhtaaksimuuratuksi.

Rakennus on paikallisesti maamerkin omainen ja maineikas hotelli- ja juhlatila, jolla on vahva kaupunkikuvallinen merkitys. Alkuperäisen funktionalistisen hotelliosan arkkitehtuuri luo rakennukselle tunnistettavuutta. Lähiympäristössään Kotakennäntiellä ja Pukkimäellä hotellin vanha osa on ainut säilynyt 1930-luvun rakennuskantaa edustava säilynyt rakennus tai rakennusosa. Rakennuskokonaisuudessa vahvana tekijänä on kerroksellisuus, ja kahdenkolmen pääkäyttötarkoituksen (hotellimajoitus ja ravintola, elokuvateatteri sekä linja-autovarikko) luoma rakennusmassan polveilevuus. Katujulkisivun vaikutelma on huoliteltu, ja julkisivuilla on säilynyt pieniä pilkahduksia 1950 ja 1980-lukujen rakennustavoista. Hotellirakennuksen ympäristö on vilkkaasti liikennöity ja vierellä on pääväylä kaupungin keskustaan.

Kuva 18. Sisäänkäynti kevättalvella 2026.

Rakennuksen ympäristöä koskettavissa muutoksissa on syytä huomioida vaikutus rakennuksen arvokkaan aseman säilymiseen ja hotellin toimintaympäristöön. Pääsisäänkäynnillä tulee lähtökohtaisesti säilyttää mahdollisuus saattoliikenteen pysähtymiseen rakennuksen etualalla tiealueesta varattavalla levikkeellä alkuperäisellä paikallaan ja huomioida, ettei Jousimiehenkadun ja Kotakennäntien korkeusasema rakennukseen nähden kohoa tien parannustöissä tulevaisuudessa.

Suosituksena kadun vastainen julkisivu syytä suojella etenkin niiltä osin, joissa on säilynyt alkuperäisiä 1930-luvun yksityiskohtia. Julkisivulla on tosin ollut useampi liiketilan sisäänkäynti (nykyisen ikkunajaotuksen väleissä), ja uusi korotuskerros on todettavasti tuonut kerroksellisuutta alkuperäiseen sommitteluun. Rakennuksen ollessa *maakunnallisesti merkittävä* rakennuskokonaisuuksena, on suojelu tarpeen ulottaa vähintään rakennuksen itä-, etelä- ja länsipuolen katujulkisivuille.

Rakennuksen pohjoispuoli on elokuvateratterin korkean salin myötä käyttötarkoituksen mukaisesti osin ikkunaton, eikä siten ole niin herkkä mahdollisesti tarpeellisille muutoksille. Piirustuksissa paikalle on aikanaan esitetty mainoskylttiä tai maalausta. Luoteinen sisäpiha palvelee pääasiassa hotellin huoltoa. Rakennuksen eri aikaisten laajennusten jättämät yksityiskohdat, epäsymmetria tai vanha tekniikka todistaa rakennuksen ikää ja rikasta vaiheikkoutta, eikä sitä ole tarpeen poistaa tai kätkeä. Koska rakennus on merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde ja julkisivuiltaan vahvasti kerroksellinen, on mahdollisia muutostöistä suunniteltaessa kysymykset kohdistettava museoviranomaisen neuvontaan, ja varata rakentamislupaa haettaessa mahdollisuus lausunnon antoon.

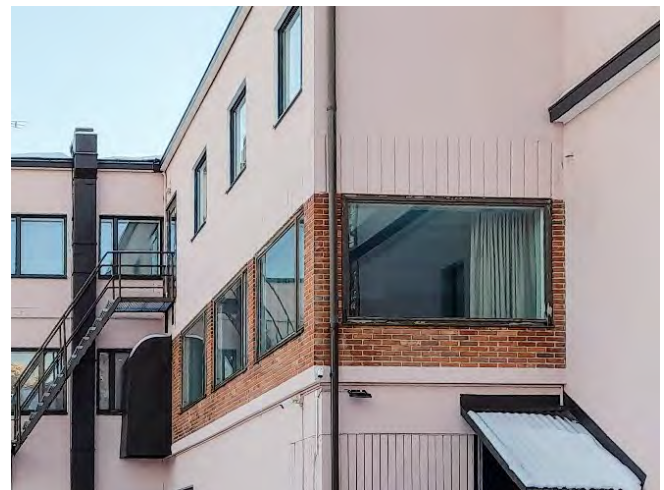
1940 - 1950-lukujen rakennuskanta:

jälleenrakennusaikakausi Kotakennäntiellä

1950-lukulaisten kerrostalojen kokonaisuus alkoi rakentua Kotakennäntien matkakeskuksen ympärille. Hotelli Hirveä lukuun ottamatta suunnittelualueelle sijoittuva 1950-luvun kerrostalo sekä Seuratalo (myöhemmin "Spotti") olivat ensimmäisiä kokoluokkansa myötä kaupunkimaisia rakennuksia Pukkimäellä.

Kuva 19. Sisäänkäynti vuonna 1938. Kuva: Äänekosken kaupunkisanomat 2014. Rami Lampisen kokoelma.

Kuva 20. Hotellin länsipuolen pihalle jäävä ikkunaseinä, jossa puhtaaksimuurattu yksityiskohta mahdollisesti Aarne Ilveksen piirroksen mukaan toteutettuna.

Kuva 21. Näkymä Kotakennäntieltä. Kuva: Äänekosken kotiseutuyhdistys, Pukkimäki-sivusto

1950-luvulla sotien jälkeisessä Suomessa asunnontarve kasvoi, ja suuret ikäluokat syntyivät. Inventointialueella ajan henki näkyy arkkitehti Eino Pitkäsen suunnittelemassa Seuratolossa (nuorisotalo Spotti) sekä liiketilan kattavassa asuinkerrostalossa osoitteessa Kotakennäntie 13, jota on kutsuttu nimityksellä ”Aravatalo”.

Arkkitehti Eino Pitkänen Äänekoskella

Rakennusinventoinnin perusteella suomalainen arkkitehti Eino Pitkänen on piirtänyt asuinkerrostalo Kotakennäntie 13 sekä Äänekosken vanhan Seuratalon Spottin. Pitkäsen suunnittelukohteita on huomattava määrä Kajaanissa, jotka ovat 1930-1950-luvun tehdaslaitoksia, kirkkoja, kouluja, kerrostaloja ja pientaloja. Pitkäsen arkkitehtuuri tunnetaan rauhallisesta ja pelkistetyistä muodonannosta, jossa on vahvasti funktionalistisia piirteitä ja hillitty klassismin sävy.

Arkkitehti Eino Pitkänen muutti viimeisinä vuosinaan Äänekoskelle vaimonsa Raakelin saatua apteekkarin oikeudet paikkakunnalle. Rakel Pitkänen aloitti Äänekosken apteekkarina vuonna 1951. Pitkäsen Kajaanissa toiminut arkkitehtitoimisto jakautui kahtia, ja Äänekosken toimistolle siirtyi töihin myös insinööri Lasse Heikkilä, joka jatkoi suunnittelua Äänekoskella 1990-luvulle saakka.

Kuva 22. Rakel ja Eino Pitkänen 1950-luvun alussa. Kuva: ote kirjasta Eino Pitkänen - Arkkitehtina Kajaanissa. Tervonen Päivi, 2001.

Pitkänen oli Kajaanissa tunnettu suunnittelija, mutta Äänekoskella toimiston jatkumiseen kerrotaan tuoneen haasteita asiakaskunnan vaihtuminen. Pitkäsen vaikutus Äänekoskella jäi lyhytaikaiseksi yllättävän poismenon myötä sairaskohtauksen saatuaan työmatkalla Helsingissä vuonna 1955. (Tervonen, Eino Pitkäsen elämän vaiheita, 2001) Tiedettävästi työnantoja on kuitenkin tullut Äänekosken kauppalaalta, Suolahden seurakunnalta ja järjestöiltä.

Pitkäsen suunnittelemissa Äänekoskelle sijoittuvia suunnittelukohteita ovat ainakin:

- Aravatalo eli Kotakennäntie 13 (1953)
- Seuratalo eli Nuorisotalo Spotti (1954, purettu 2026)
- Asunto Oy Apra eli Kauppakatu 17 (1952), nimi tulee apteekin- ja rautakaupan käyttötarkoituksesta
- Sisä-Suomen sairaalan taaempi rakennusosa (1957)
- Suolahden siunauskappeli (1958)

Rakennusten ajoituksessa vuosille 1950-luvulle rakennukset edustavat Pitkäsen myöhäistuotantoa, ja ovat luultavasti olleet tavanomaisia suunnittelukohteita. Arkkitehtuuriltaan kaikkia rakennuksia yhdistää rauhallinen jälleenrakennusaikakauden arkkitehtuuri ja keltainen rappauspinta.

Kotakennäntie 13 eli Aravatalo

Äänekosken kauppalan rakennuttama mahdollisesti paikkakunnan ensimmäinen Aravatalo, jonka on suunnitellut arkkitehti Eino Pitkänen. Asuinkerrostalo on arvokkaasti säilynyt 1950-luvun jälleenrakennusaikakauden tyyliinsä.

Rakennuksessa on asuinhuoneistojen lisäksi liiketila Kotakennäntien läheisessä kulmassa. Porrashuoneen sisäänkäynti on myös sisäpihan puolelta. Rakennuksessa on liuskekivillä verhoiltu korkea sokkeli, klinkkerilaatoitusta ja siroja yksityiskohtia. Rakennus yhdistyy piharakennukseen joka on osittain rakentamisen aikainen, ja osittain yhdistyy kahden viereisen tontin piharakennuksiin.

Kuva 23. Valokuva Aravatalosta luultavasti valmistumisen aikaan. Jo tuolloin rakennuksen vierellä oli säilytetty katutilaa sävyttäviä mäntyjä. Kuva: rkl-porras.fi, Rakennusliike Porrassalmi 50-luvulla -sivu 3.7.2026

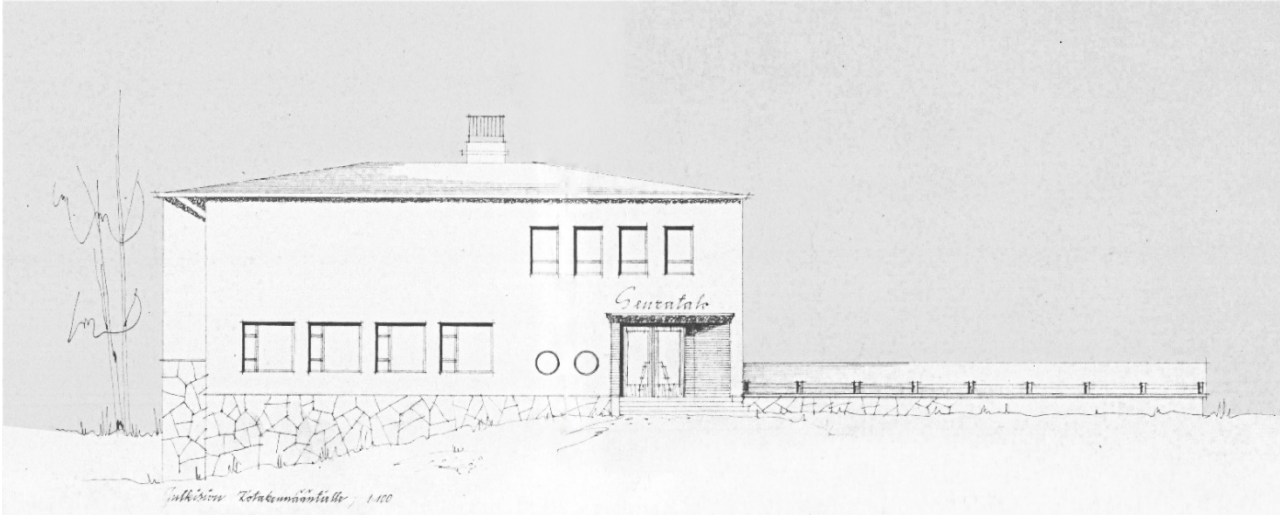

Kuva 24. Kuvia Kotakennäntie 13:sta. Rakennuksessa on Kotakennäntielle suuntaava ikkunaerkkeri ja klinkkerilaatoilla koristeltu kivijalkaliiketila, jonka kulmauksessa on 1950-luvun tyyliin ominainen pyöreäreunainen lippa.

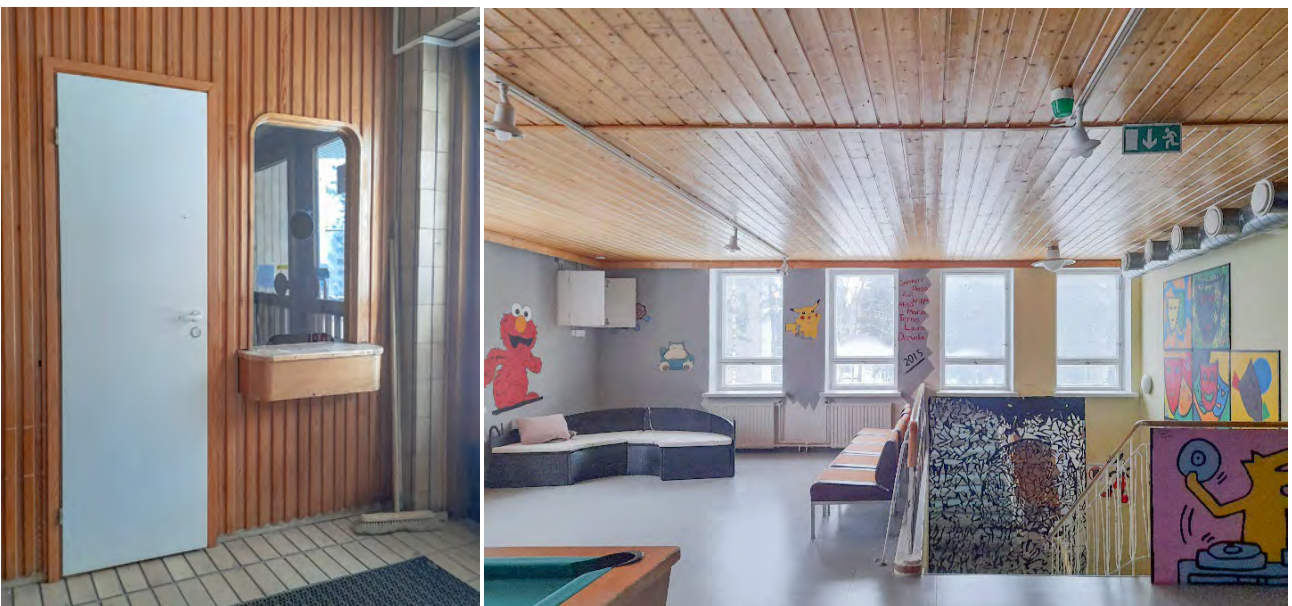
Seuratalo eli Spotti

Äänekosken Seuratalon rakentamisen takana oli vuonna 1947 tapahtunut tulipalo, jonka myötä tapahtumassa tuhoutuneen tarvittiin "Äänekosken kauppalan urheiluväelle ja Äänekosken maatalousväelle nykyistä paremmat olosuhteet ruumiillista ja henkistä kuntoa kohottavan toiminnan harrastamiseen". Tapahtuneen myötä perustettu Yhteistalo-säätiö vastaanotti tontin suojeluskunnalta ja rakensi talkoovoimin Eino Pitkäsen piirustusten mukaisesti rakennuksen paikkakunnan järjestö- ja harrastustoiminnalle ja kokoontumispaikaksi. Rakennus irtaimistoinen rakentui lahjoitusten, talkootyön ja eri järjestöjen kantaman lainan varaan.

Ajan saatossa rakennus toiminut kärejäpaikkana, koulutiloina, kirjapainon toimitilana ja viimeisimpänä Äänekosken kaupungin nuorisotiloina nimellä "Spotti". Rakennus on sittemmin purettu rakennuksen kuntoon ja korjattavuuden haasteisiin vedoten kevään 2026 aikana.

Kuva 25. Julkisivupiirros Äänekosken Seurataloista eli nuorisotalo Spotista, jonka on piirtänyt arkkitehti Eino Pitkänen. Rakennuksen kivijalkaan on piirretty liuskekivimuuraus, jota ei toteutettu rakentuesssa. Rakennus rakennettiin paikallisesti talkootyönä.

Kuva 26. Kuvia Spotin sisätiloista ennen rakennuksen purkua. Sisätiloissa oli vain vähäisiä merkkejä 1950-luvun yhteisötalon hengestä, mutta säilyneitä paneelipintoja oli tuulikaapin lipunmyyntipisteellä sekä aulatiloiissa. Rakennuksessa oli Pitkäsen tapaan pelkistetty ikkunajaotus ja muutamia pyöreitä ikkunoita. Rakennuksen koristeellisin kohta oli sisäänkäynti klinkkerilaattoineen ja puuovineen.

Kuva 27. 1960-luvun pientalo Jousimiehentiellä. Rakennusmuodoltaan poikkeava rinneratkaisu, jossa modernistisia yksityiskohtia.

1960-luvun rakennuskanta

1960-luvun rakennuskantaa on alueella erityisesti pientaloissa. Erillispientalorakentamisessa modernisoituminen; ensimmäisiä moderneja levymäisiä rakennustuotteita ja elementtitekniikkaa hyödynnettiin myös pientaloissa.

Alueen 1960-1970 luvulle ajoittuvat pientalot ovat siroja 1-kerroksisia ja matalaperusteisia, ja niissä on suuret ikkunat ja loiva harja- tai aumakatto. Laajemmat omakotitalot ovat L-muotoisia tai eri suuntiin tontillaan ulottuvia. Ajan rakennuskannasta ei ole huomattavaa eheää tai ajallisesti yhtenäistä kokonaisuutta, jolla olisi todettu erityistä arvoa.

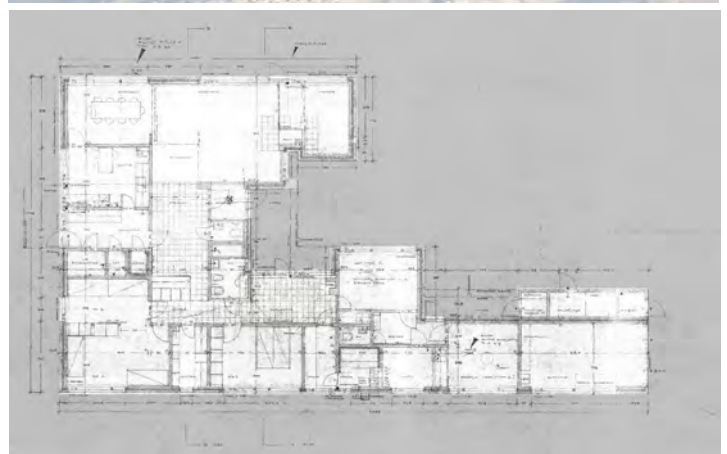
Yhtenä erityisenä rakennuskohteena on huomattava Runeberginpuiston laidalle sijoittuva 1960-luvun pientalo, jonka on suunnitellut arkkitehti Timo Suomalainen.

”Talo Piirilä”

Osoitteessa Kauriinkuja 4 sijaitsee arkkitehti Timo Suomalaisen piirtämä Piirilän talo, joka on rakennettu hammaslääkäri Antti Piirilän ja Sinikka Piirilän perheelle ja vastaanottotilaksi.

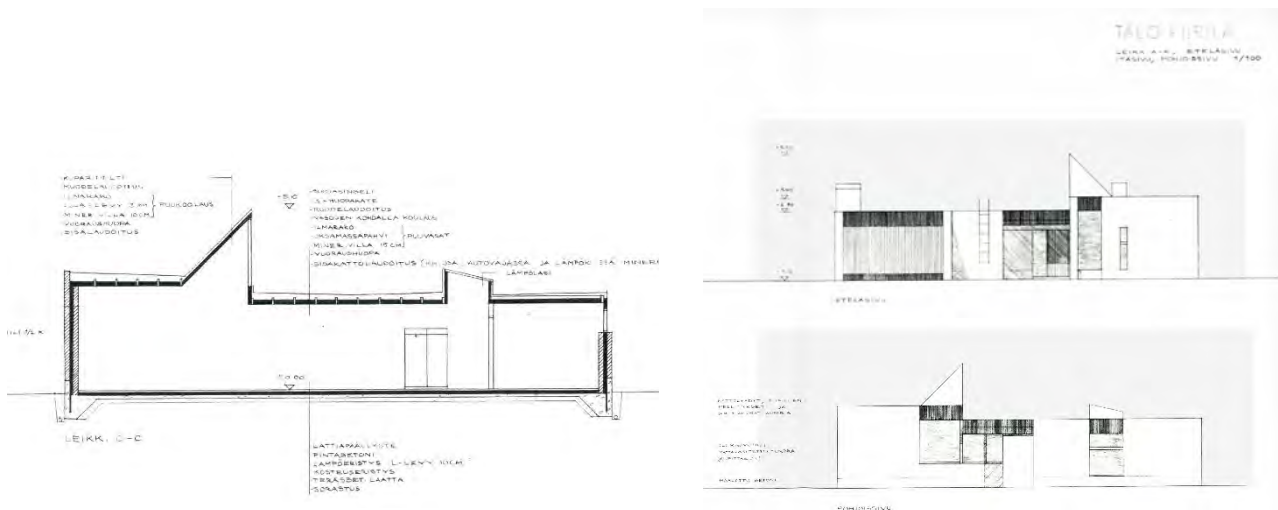
L-muotoinen modernistinen pientalo asettuu tontin keskioon muodostaen tontin itäpuolelle laajemman aidatun sisäpihan. Lähimpänä katua on autotalli, josta seuraavana on ollut hammaslääkärin vastaanottohuoneet omalla sisäänkäynnillään. Talon loppuosa on ollut yksityisiä asuintiloja.

Rakennuksessa on rakennusajankohtaan nähden huomattavan suuret ja jatkuvat ikkunapinnat. Julkisivulla vuorottelee vaalea puhtaaksimuurattu tiili ja tummat vapaasti sijoitellut ja mitoitettut aukotukset. Rakennus on linjakkaasti tasakattoinen. Eteisaulaan valoa tuo terävästi nouseva länteen suuntaava kattolyhty. Pohjaltaan polveileva rakennus muodostaa nurkkauksia, ulokkeita ja katettuja sisennyksiä. Ikkunajaotus on vaihteleva, ja suuntaa pääasiassa muualle kuin katua kohti antaen yksityisyyttä. Rakennus on korkeudeltaan maltillisen siro ja laajuuteensa nähden hyvin ympäristöönsä sulautuva, ja muodostaa ympäröivän puuston ja pihan kanssa rauhallisen ja arvokkaan oloisen kokonaisuuden.

Kuva 28. Talo Piirilä kuvattuna Kauriinkujalta käsin. Alla tyyliltelty ote pohjapiirroksesta, josta havainnollistuu 1-kerroksisen rakennuksen muoto.

Alkuperäisiä 1960-luvun piirustuksia tulkiten rakennuksessa on aikansa tavanomaisesta pientalorakentamisesta poikkeavaa edustustilamaisuutta ja 1960-luvun aikaisen lääkäreiden asumistottumusten mukaisia piirteitä. Pientaloksi rakennuksessa on myös tavallista parempi tilavaraus ja varustelu taloudenhoitoon, joka huolellisen sijoittelun myötä ei juurikaan näy arkkitehtuurissa. Mielenkiintoisesti erillinen takahuone suurine ikkunoineen sijoittuu heti pääsisäänkäynnillä vasemmalle kädelle, mikä korostaa pääsisäänkäynnin tarkoitusta käyntinä avariin vapaa-ajan tiloihin.

Kuva 29. Piirustuksia: leikkaus ja julkisivukuvat.

Timo ja Tuomo Suomalainen

Arkkitehtiveljekset Timo ja Tuomo Suomalainen työskentelivät yhdessä toiminimen *Arkkitehtitoimisto Timo ja Tuomo Suomalainen* alla vuodesta 1956 vuoteen 1988 saakka. Toimiston tunnetuin työ on Helsingin Etu-Töölöön sijoittuva Temppelinaukion kirkko, joka valmistui vuonna 1968. Äänekoskella muita tunnettuja Timo Suomalaisen töitä on vuonna 1997 valmistunut **Hietaman kirkko**. Pientalokohteita edustavana suunnittelukohteena vuonna 1968 valmistunut "Talo Piirilä" ajoittuu suunnittelutoimiston tuotannon alkuvuosi-

Kuva 30. Timo ja Tuomo Suomalainen tunnetaan modernista urauurtavasta suomalaisesta arkkitehtuurista, joka haastoi kansainvälisen modernismin rationalistista suunnittelusuuntausta vapaamuotoisella ja orgaanisella lähestymistavallaan.

Kuvat: henkilökuva architectuul.com ja kuva Temppelinaukion kirkosta Arttu Suomalainen

Asunto Oy Kotakennäntie 15

Asuin- ja liikekerrostalon on suunnitellut rakennussuunnittelutoimisto Lasse Heikkilä. Reikätiilestä muurattu rakennus on kolmekerroksinen, ja on alun perin kattanut 3 liiketilahuoneistoa ja 13 asuntoa. Rakentajana ja taustalla on ollut ”sihtimies Aukusti Tiittanen”, joka osti liike- ja asuintontin kauppias Aarne Wessmanilta vuonna 1956. Rakennustapaselosteen mukaan rakenteessa on käytetty tavanomaisia rakennusmateriaaleja, mutta julkisivulle on valittu myymälöiden sisäänkäyntejä koristamaan puhtaaksimuurattua Sahara-tiiltä. Asuinhuoneistoiden aikansa erikoisuuksia ovat olleet marmorikuvioitu linoleumimatto sekä koneellinen ilmanvaihto. Porrashuoneiden tuulikaapin lattia on Kupittaaan klinkkerilaatoitusta ja kerrostaso-ovet ovat toteutettu jalopuupintaisina ”mahongista, erikoispiirustusten mukaisesti”.

Rakennus on paikallisesti merkittävä, ja muodostaa luontevan katutilan rytmin Aravatalon ja Hotellin Hirven viiston rakennusosan kanssa. Rakennukseen liittyvät paikallisuonteiset arvot on syytä huomioida siltä osin, miten rakennus vaikuttaa Kotakennäntien katutilan rytmiin.

Kuva 31. Kotakennäntie 15 julkisivu.

Kotakennäntien kaupunkikuva

Kotakennäntien katutilan luonne on kontrastinen, ja se henkii teollisuuden ja kaupungin pitkäaikaista yhteiseloä. Tiellä liikkuvat suuret puukuormat ja jalankulkuliikenne ovat toisilleen näkyviä ja lähes vastakkaisia liikennemuotoja, jotka toimivat kaupungin päivittäisessä arjessa yhtäaikaaisesti toinen toistaan väistäen.

Kuva 32. Näkymä Pukkimäeltä kohti Äänekosken keskustaa.

Kotakennäntien korkeimmalla kohdalla on mahdollista tavoittaa näkymiä Tärttämäen sivuprofiiliin länsihorisontissa, ja idässä pilkistaa tehtaan valot höyrypilvineen. Kaistoja erottava rivi pylväshaapoja osoittaa suuntaa kaupunkiin. Kotakennäntien pohjoispuolella toistuu hotelli Hirveen päättävä kerrostalojen rytmi, ja eteläpuolella kohoaa Pukkimäen pistekerrostalojen aluekokonaisuus. Hotelli Hirvi toimii kaupunkiin saapuesssa maamerkin tapaan mm. vaaleanpunaisen värityksensä ansiosta. Siitä edespäin liikennettä ohjataan hidastamaan liikennejärjestelyin ja mittakaavaltaan pienentyvin viheraihein.

Inventointialueella aluesuunnittelun tärkeä kysymys on Kotakennäntien varren korkeamman rakennuskannan sovittaminen pienimittakaavaiseen ja tyylikirjavaan pientaloidylliin. Tienvarren rakennusten on mahdollista suojata aluetta liikenteen haitoilta. KaAtupunkikuvallisesti Pukkimäen korkein kohta sijoittuu suunnittelualueella Kotakennäntie 15, 17 ja 21 tietämille, josta on mahdollista saavuttaa näkemiä länteen Laajalahteen päin.

Ritasten talojen alue

Ritasten talojen suojelunarvoinen kokonaisuuden voidaan toisaalta todeta olevan hieman puristuksissa runsasliikenteisen ja kasvaneen pääväylän vierellä, mutta kaupunkiin saapuesssa ne muodostavat rakennusperintönä erityislaatuisen ja ilahduttavan pilkahduksen 1900-luvun alun vuosikymmenten Äänekoskeen. Tiesuunnittelussa viereiset pientalot on huomioitava kaupunkikuvaa vahvasti rikastuttavana tekijänä, joilla on säilytettävä riittävä suojaetäisyys ja näkyvyys.

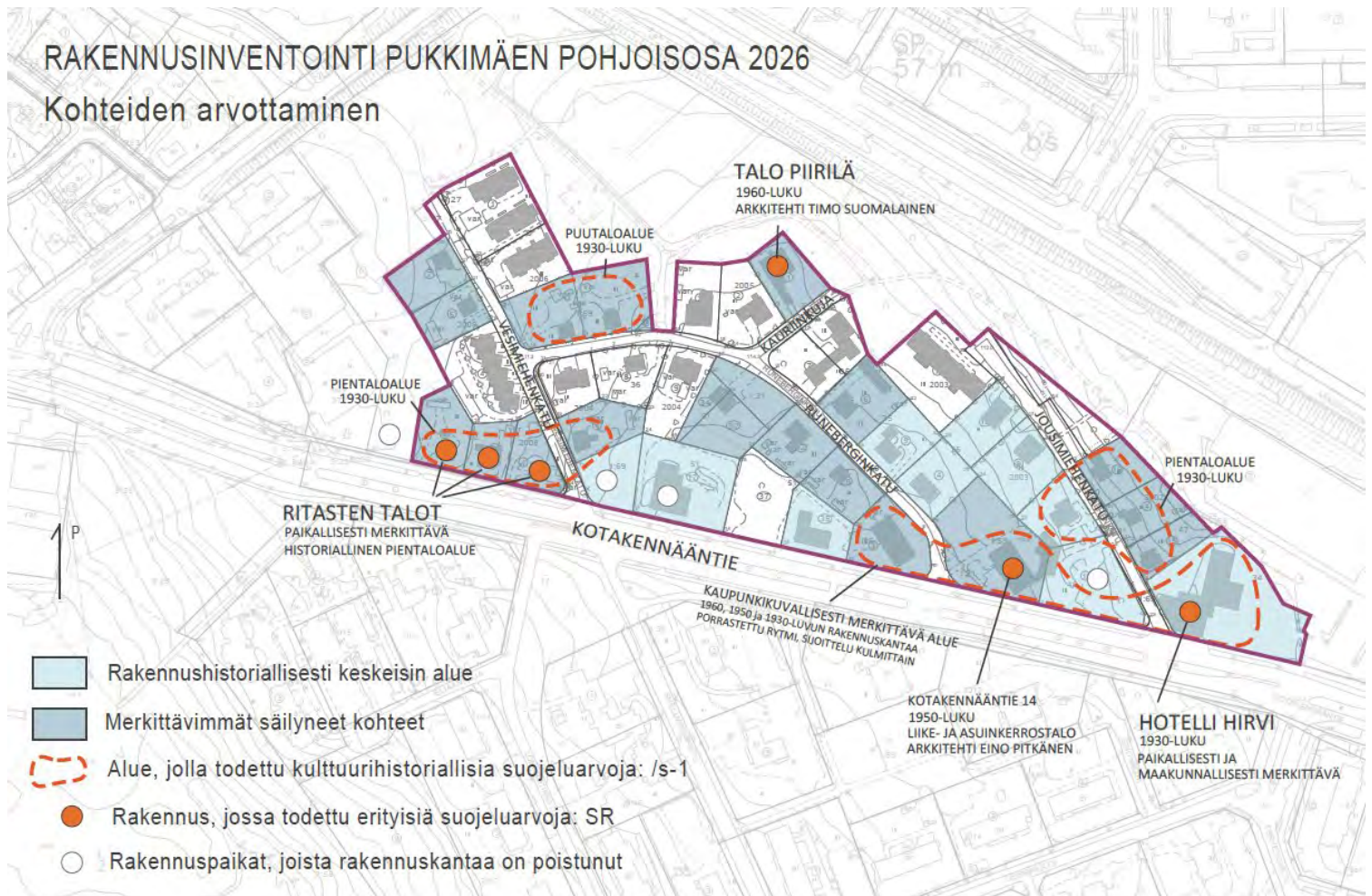
Yhteenveto ja suositukset

Pukkimäen pohjoisosan asuinalueesta voidaan todeta, ettei alueella ole kahta samanlaista erillispientaloa. Omakotitalot sijoittuvat usein ajallisesti melko lähekkäin viereisten rakennusten kanssa. Vanhin ja kulttuurihistoriallisesti merkittävin rakennuskanta alueella on jokseenkin pirstoutunut vaihteittain rakentuneen ympäristön ja vaihtuneen rakennuskannan myötä. Alue muodostaa kerroksellisen, viihtyisän ja rauhallisen oloisen naapuruston aivan Äänekosken keskustan vierellä.

Alueen rajoittuessa kaupungin sisääntuloväylän varrelle Kotakennäntien varren rakennuskannalla on todettavissa erityistä kaupunkikuvaan vaikuttavaa merkitystä. Nykyisin yleiskuva tien varrella on kerroksellinen, ja on odotettavissa, että ympäristön kerroksellisuus lisääntyy ajan saatossa. Eri-ikäisten korttelialueiden sisäisten rakennuskokonaisuuksien suunnittelussa yhtenäisyyttä voidaan luoda vahvimmin sijoittelulla jatkaen rakennusten toteuttamaa rytmiä tai luomalla materiaalillisia yhtymäkohtia.

Suojeluarvot ja -kohteet

Inventoinnin tuloksena esitetään säilyneille pientalojen aluekokonaisuuksille tai -pareille alueellista suojelumerkintää tai ympäristön kerroksellisuuden huomioivaa kaavallista ohjaamista, joka ohjaa alueella mahdollisesti tapahtuvaa rakentamista huomioimaan, säilyttämään tai korostamaan asuinalueen ominaispiirteitä. Alueellisen suojelumerkinnän tavoitteena on ohjata mahdollista täydennysrakentamista huomioimaan Pukkimäen pientaloalueen historiallisesti keskeisimpien alueen ominaispiirteet rakennusmassojen ja toimintojen sijoittelulla, sekä ohjata lähtökohtaisesti säilyttämään olevaa rakennuskantaa.

Kuva 33. Inventointityön tulos. Inventoinnin tulokartalle on nostettu väh. paikallisesti ja asutushistoriallisesti merkittävät kohteet, joilla on tunnistettavissa säilyttämistä puoltavia arvoja. Kartta on raportin liitteenä.

Alueelle sijoittuu paikoin ryhmittäin ja paikoin irralleen paikallishistoriallisesti merkittävää pientalokantaa, jonka säilymistä on sopivaa miettiä asemakaavassa kohdemaaisella tai alueellisella suojelumerkinnällä tai säilyttämällä pientalorakentamisen alueena ns. hiljaisen suojelun tapaan.

Pientalokohteet ovat:

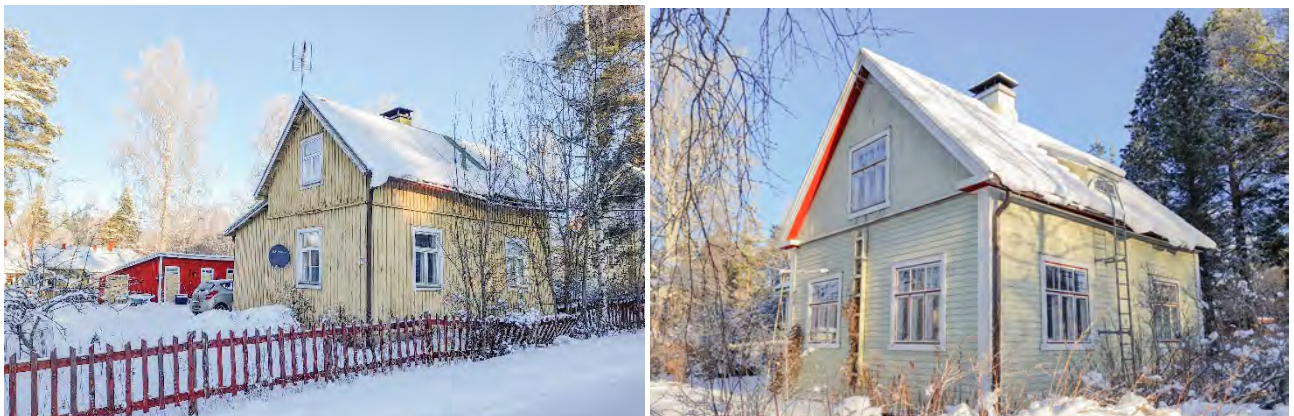
- **Ritasten talot:** Alue ja rakennuskohteet. 1930-luvulle ajoittuva pientaloalue
- **Jousimiehenkatu:** Alue. 1930-luvulle ajoittuva pientaloalue
- **Runeberinkatu 15 ja Vesimiehenkatu 4:** Alue. 1930-luvulle ajoittuva puutalopari pihapiireineen, jonka säilyminen ei arviolta ole varmaa.

Kuva 34. Ritasten talot Kotakennäntieltä katsottuna. Kuva: Google 2026, otettu heinäkuussa 2025

Kuva 35. Jousimiehenkadun itäpuolen pientalot ovat rakentuneet 1920-1930 luvulla, ja alue on tunnettu mm. opettajien asuinalueena. Tien varrella jokainen pientalo on erilainen, ja muodostavat viihtyisän kaupungin keskustan kupeeseen.

Kuva 36. Runeberginkadun ja Vesimiehenkadun risteykseen sijoittuva pientalopari on viimeisiä säilyneitä tavanomaista 1900-luvun alun pientalorakentamista edustavaa rakennuskantaa Pukkimäellä. Rakennusten tiivis noppamainen muoto ja tienläheinen sijoittelu antaisi mahdollisuuden tontin kulttuurihistoriallisia arvoja tukevaan täydennysrakentamiseen tiiviin puisen pientaloalueen tapaan.

- **Talo Piirilä:** Rakennuskohde. 1960-luvun edustava pientalo, jolla on todettavissa modernin rakennuskannan rakennusperintöarvoa.

Muut rakennuskohteet:

- **Hotelli Hirvi:** Rakennuskohde. Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristökohte.
- **Kotakennäätie 13:** Rakennuskohde. 1950-luvun edustava asuinkerrostalo, jolla on todettavissa jälleenrakennusaikakauden rakennusperintöarvoa

Kaupunkikuvalliset kohteet:

- **Hotelli Hirvi, Kotakennäätie 13 ja 15:** Alue. Kotakennäätien pohjoispuolella Pukkimäen itäosassa 3 - 4 kerroksiset rakennukset sijoittuvat kulmittain Pukkimäen nousevaan rinteeseen. Rakennuskohteet edustavat 1930 - 1960 luvun rakennustapaa ja niillä on merkittävä kaupunkikuvallinen vaikutus.

Kuva 37. Hotelli Hirvi, Kotakennäätie 13 ja Kotakennäätie 15.

On tavoiteltavaa, ettei tulevaisuudessa tapahtuva mahdollinen täydennysrakentaminen vähennä rauhallisen ja kerroksellisen asuinympäristön säilyneitä arvoja. Arvottamisen tuloksena alueelle ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista asettaa rakennuksen julkisivuihin kohdistuvia yhteisiä suojelumääräyksiä eriaikaisten rakennusten muodostaman tyylikirjavan yleiskuvan puolesta. Historiallinen kerroksisuus on osa Pukkimäen pohjoisosan rauhallista pientaloaluetta sekä Pukkimäen kaupunkikuvaa.

Lähdeluettelo

- Architectuul.com. (18. Kesäkuu 2026). *Timo Suomalainen*. Noudettu osoitteesta <https://architectuul.com/architect/tuomo-suomalainen>
- Holmila, P. (2021). Timo Suomalainen 1928-2021. *Helsingin Sanomat*, <https://www.hs.fi/muistot/art-2000008138158.html>.
- Meillä Kotona. (5. Maaliskuu 2026). *Tästä tuli Onnela! Marianne sai käsiinsä Äänekosken kauneimman talon: "Sydän tiesi, että kotini on tässä lasikuistien talossa"*. Noudettu osoitteesta <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/onnela-aanekoskella>
- Rakennusliike Porrassalmi Oy. (Kesäkuu. 18 2026). *Rakennusliike Porrassalmi 1950-luvulla*. Noudettu osoitteesta Yrityksen historia: <https://rkl-porras.fi/historia/rakennusliike-porrassalmi-50-luvulla/>
- Rautama, P. (Kesäkuu. 18 2026). *Kansakouluntarkastajat ja heidän seuraajansa 1885-2009* . Noudettu osoitteesta Tieteellisen seurain valtuuskunta: <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68225/29169?acceptCookies=1>
- Relander, E. (2010). *Äänekoskea ja Äänekoskelaisia*. Äänekoski: Äänekosken Urheilijat ry / ÄU:n veteraanit.
- Tervonen, P. (2001). Eino Pitkäsen elämän vaiheita. Teoksessa P. Tervonen, *Eino Pitkänen - Arkkitehtina Kajaanissa* (ss. 12-13). Kainuu: Kainuun museo.
- Tervonen, P. (30. Kesäkuu 2026). *Eino Pitkänen*. Noudettu osoitteesta <https://www.finnisharchitecture.fi/architects/eino-pitkanen>
- Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys. (13. Marraskuu 2025). Noudettu osoitteesta Pukkimäen asuntoalue Äänekosken kaupungissa: yläpukkimäki: <https://vaksy.com/arkisto/pukkimakea/ylapukkimaki.php>
- Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys. (26. Kesäkuu 2026). *Eelis Hirvi*. Noudettu osoitteesta Pukkimäki-sivusto: https://vaksy.com/arkisto/pukkimakea/eelis_hirvi.php
- Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys. (30. Tammikuu 2026). *Onnelanmäki*. Noudettu osoitteesta Pukkimäki-sivusto: <https://vaksy.com/pukkimaki/onnelanmaki/>
- Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys. (30. Tammikuu 2026). *Valokuvia - Onnelanmäki*. Noudettu osoitteesta Pukkimäki-sivusto: <https://vaksy.com/pukkimaki/valokuvia-onnelanmaki/>
- Yksityisyrittäjä-lehti. (1. Tammikuu 1939). *Yksityisyritteliäisyyden luomaa linja-autoliikennettä ja hotellioija Keski-Suomessa*. Noudettu osoitteesta Kansalliskirjasto: <https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/976737?term=Hotelli&term=Hirven&term=Hirvi&term=Hirvell%C3%A4&page=16>
- Yle. (29. Kesäkuu 2017). *Arkkitehti, joka muutti maalaispitäjän funkkiskaupungiksi – Kajaanista tuli Eino Pitkäsen taidonnäyte*. Noudettu osoitteesta Arkkitehtuuri: <https://yle.fi/a/3-9692383>
- Äänekosken kauppala. (1935-1937). *Kauppalanhallituksen pöytäkirjat liitteineen 1935-1937*. Äänekosken kaupunginarkisto.
- Äänekosken kauppalanhallitus. (1953). Kirje Eino Pitkäselle Kajaaniin Aravatalo 2. piirustuksista., (ss. 1-2). Äänekoski.

Äänekosken kaupunki. (2025). *Kysely kiinteistönomistajille: Pukkimäen pohjoisosan rakennushistoriaselvitys.*

Äänekosken kaupunki, rakennusvalvonnan arkisto. (2026). *Rakennuspiirustukset.*

Äänekosken kaupunkisanomat. (27. Huhtikuu 2014). *Ramin Kortit 52: Bussiyrittäjä Hirven taival hotellin kautta Hirvaskankaan Turistikeskukseen.* Noudettu osoitteesta <https://aksa.fi/ramin-kortit-53-bussiyrittaja-hirven-taival-hotellin-kautta-hirvaskankaan-turistikeskukseen/>

Äänekosken kaupunkisanomat. (31. Toukokuu 2015). *Ramin Kortit 113: Hirvi ennen Hirveä.* Noudettu osoitteesta <https://aksa.fi/ramin-kortit-113-hirvi-ennen-hirvea/>

Äänekosken kaupunkisanomat. (19. Heinäkuu 2025). *Etsinnässä nuorisoteko – Äänekosken Yhteistalosaatio on toiminut vuodesta 1949 lähtien .* Noudettu osoitteesta <https://aksa.fi/etsinnassa-nuorisoteko-aanekosken-yhteistalosaatio-on-toiminut-vuodesta-1949-lahtien/>

Rakennuspiirustukset

Rakennusvalvonnan arkisto, Äänekosken kaupunki

Kaupunginarkisto, Äänekosken kaupunki

Valokuvat, jos ei lähdemerkintää

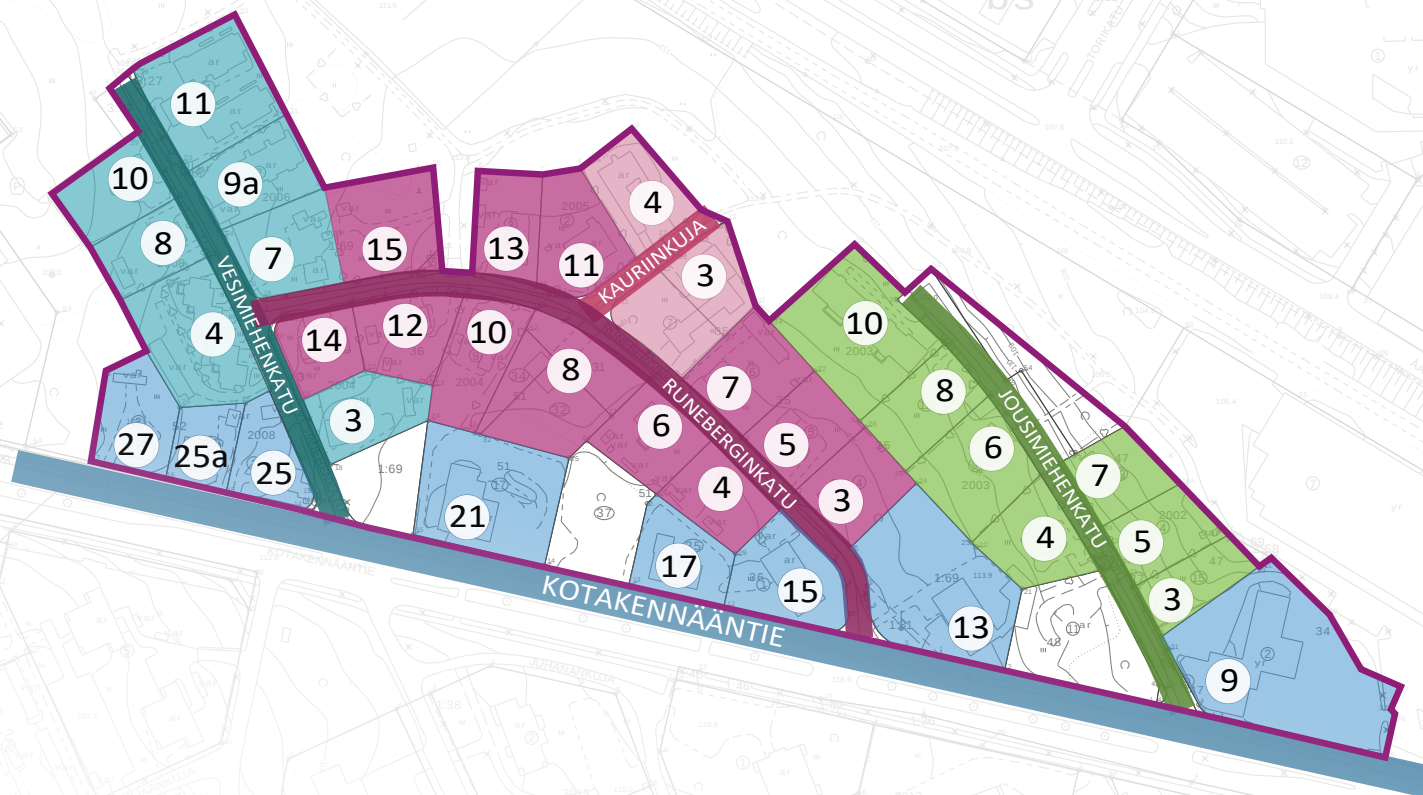
Vilhelmiina Schroderus, 2025 ja 2026

RAKENNUSINVENTOINTI PUKKIMÄEN POHJOISOSA 2026

Osoitekartta

- KOTAKENNÄÄNTIE
- JOUSIMIEHENKATU
- VESIMIEHENKATU
- RUNEBERGINKATU
- KAURIINKUJA
- ① OSOITENUMERO

↑ P

PUKKIMÄEN POHJOISOSAN RAKENNUSINVENTOINTI 2026

KOTAKENNÄÄNTIE, VESIMIEHENKATU, RUNEBERGINKATU, JOUSIMIEHENKATU

KOTAKENNÄÄNTIE 9 992-2-34-2**HOTELLI HIRVI**

1930-luvulla Elis Hirven rakennuttama funkki-tyylinen hotellirakennus, joka on kokenut useita laajennuksia ja kerroskorotuksen. Hotellin yhteydessä on toiminut mm. ravintola, elokuvateatteri, yökerho, linja-autojen huoltotilat, huoltoasema ja autokorjaamo. Rakennuksessa toimii nykyisin Hotelli Hirvi, jonka yhteydessä on tilausravintola, elokuvateatteri ja autokorjaamoliike. Hotellirakennuksen erikoisuuksiin kuuluu myös uima-allas.

Rakennus on säilyttänyt pääjulkisivuillaan Kotakennäntielä alkuperäisen muotokielen. Hotellin pääsisäänkäynti yksityiskohtineen on alkuperäisellä paikallaan, ja rakennusta määrittävä kaareva seinälinja kaartuu Jousimiehenkadulle. Julkisivut ovat vaaleanpunaiseksi maalattua sileää rappauspintaa ja yksityiskohdat ovat tummanruskeat. Tuoreen julkisivukorjauksen ansiosta eri aikakauden laajennusosat muodostavat yhtenäisen ja polveilevan kokonaisuuden. Rakennuksen katolla on tunnistettava hirven muotoinen kyltti, johon on aikoinaan syttyynyt valo.

KOTAKENNÄÄNTIE 13 992-402-1-69**ASUINKERROSTALO, LIIKETILA**

Edustuksellinen ja tyyppilinen 1950-luvun jälleenrakennus-aikakauden rauhallista klassismia henkivä asuinkerrostalo, jonka kulmassa on muusta rakennusmassasta erottuva liiketila. Rakennusta on ylläpidetty ja korjattu ajan henkeen soveltuen alkuperäistä säilyttäen.

Rakennus on Äänekosken kauppalan omalle tontilleen rakennuttama "Aravatalo", jonka on piirtänyt arkkitehti **Eino Pitkänen**. Erityispiirteensä rakennuksen maantasakerroksessa on ulkosivulla klinkkerilaatoitusta ja kivijalassa liuskekivimuuraus. Liiketilän sisäänkäynnin kulmauksessa on reunoistaan kaareva lippa. Päätysivulla on rakennusmassasta ulkoneva ikkunaerkeri, jossa koristelistoitusta. Uusitut ikkunat noudattavat alkuperäistä ikkunapuitejakoa.

Rakennusmassa koostuu kolme asuinkerrosta kattavasta kerrostalo-osasta sekä matalasta talousrakennussiivekkeestä rakennuksen sisäpihalla.

Hotellirakennuksen merkittävimmät laajennukset tapahtuivat vuosina 1948 (elokuvateatteri ja varikon laajennus) sekä 1983 (korotuskerros). Alkuperäisen 1930-luvun hotellirakennuksen suunnittelija ei ole tiedossa.

MATERIAALIT: Kotakennäntieltä katsottuna tasakattoinen vaikutelma on luotu muuratulla ja rapatulla otsalla ja sen takaisella loivalla aumakatolla. Vesikaton katemateriaali on saumattu peltikate ja osin kattotiili. Julkisivut ovat rapattua ja vaaleanpunaiseksi maalattua sileää pintaa. Puitteiltaan ruskeita ikkunoita kehystää valkea ympärysmaalauus. Uusittujen ikkunoiden puitejako on säilynyt. Rakennuksessa on säilynyt myös joitain alkuperäisiä lasipintoja hotellin aulatilaa suuremmissa ikkunalaseissa. Vanha ikkunalaasi on mekaanisesti vedettyä väreilevää tasolasia.

Hotelli Hirvi valmistumisvuonnaan 1938. Rakennus on verrattain pieni ja pääasiassa kaksikerroksinen. Kellarikerrokseen sijoittui linja-autovarikko. Kuva: Äänekosken kaupunkisanomat ÄKS, 2015. Rami Lampisen kokoelma.

1953

Taloussiipi sijoittuu korkeustasossa alemmas, ja on aikanaan palvellut toiselta sivultaan paikalta puretun kauppalanjohtajan talon pihaa.

MATERIAALIT: Julkisivut keltaiseksi maalattua rappauspintaa. Liiketilän pintamateriaalina tasalimityksellä pystysuuntainen klinkkerilaatoitus. Kivijalassa liuskekivilaatoitus. Vesikatteena punainen peltikate, vesikaton varusteet katon sävyiset. Asuinhuoneistojen ikkunat pielineen valkoiseksi maalattuja. Liiketilän ja ulko-ovien ikkunat ja ovet puisia. Sisäpihan puolella savupiippu on puhtaaksi muurattua punatiiltä.

Kerrostaloon on rakennettu kiinni piharakennus, joka liittyy kahden viereisen tontin piharakennuksiin.

KOTAKENNÄÄNTIE 15 992-2-36-1**ASUINKERROSTALO, LIIKETILA**

1960-luvun modernistinen asuin- ja liikekerrostalo. Rakennuksen on suunnitellut Lasse Heikkilä ja rakennuttanut Aukusti Tiittanen, jonka mukaan sitä on nimetty "Tiittalinaksi". Rakennuksella on 2-osainen pulpettikatto ja kattomateriaalilla pellitetty päädyt. Rakennus sijoittuu lyhyeltä sivultaan Kotakennäntien varrelle kulmittain.

1961

MATERIAALIT: Vesikatto saumattua peltiä, tummanvihreä. Julkisivut vaalean vihreäksi maalattua rapattua pintaa. Ikkunat ja ovet valkoisia ja uusittuja. Parvekkeiden etulevyt tummanharmaat. Kivijalkaliikkeen kulmauksessa puhtaaksimuurattu Sahara-tiili. Porrashuoneiden ovet alkuperäiset.

KOTAKENNÄÄNTIE 17 992-2-51-35**VANHA KAUPPA "MÄKI-MATTI"**

I-kerroksinen L-muotoinen liiketilarakennus, jossa on harjakatto. Myymälätilat ovat sijainneet kadun vastaisella puolella. Rakennus sijoittuu suoraan katulinjaan pitkältä sivultaan. Rakennuksessa on joitain säilyneitä 1950-luvun myymälätaustasta kertovia yksityiskohtia.

1949

MATERIAALIT: Vesikatolla mustaksi maalattu profiilipeltikate. Julkisivuilla keltaiseksi maalattu pystypanelointi ja rimalaudoitus. Räystäiden sivut, vuori- ja nurkkalaudoitukset ja sokkeli tummanruskeita. Ikkunat ja ovet ajoitukseltaan eri-ikäisiä.

KOTAKENNÄÄNTIE 21 992-2-51-17**YHTEISTALO, NUORISOKESKUS "SPOTTI"**

Vuonna 1949 Äänekosken yhteistalosaatiön varainkeruulla ja talkootyöllä rakentama rakennus, jonka tavoitteena oli tarjota harrastustiloja kauppalaan eri yhdistyksille. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti **Eino Pitkänen**. Rakennus on sittemmin toiminut harrastus- ja järjestötoimitilana sekä kirjapainona. Kaupungin omistukseen siirryttyä rakennus tunnettiin Saaren kouluna erityislapsille ja viime vuosikymmenet Äänekosken kaupungin nuorisotiloina nimellä Spotti. Rakennus koostuu L-muotoisesta 2-3 kerroksisesta kivirakennuksesta, sekä kansipihaa muodostavista maanalaisista kellaritiloista. Rakennukseen kuuluu eteisaula, juhlasali näyttämöineen ja toimistotiloja. Kellareihin sijoitui viimeksi bändihuoneita.

1950

Tyyliltään funktionalismista sävyttynyttä jälleenrakennusaikakauden rakennuskantaa. Rakennustyyppiltään kyseessä on paikalleen suunniteltu järjestöalo. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt hyvin alkuperäisenä.

MATERIAALIT: Vesikatto punaista kattotiiltä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivut vaaleankeltaiseksi maalattua roiskerapattua pintaa. Ikkunat luultavasti alkuperäiset valkoiseksi maalattua puuta.

KOTAKENNÄÄNTIE 25 992-2-2008-1**RITASIN TALO, ONNELA**

1930-1932 vuosina rakennusmestari Erland Ritasen omalle perheelleen rakentama puolitoistakerroksinen erillispientalo, jossa on jyrkkä harjakatto. Rakennus sijoittuu Kotakennäntien varrelle Vesimiehenkadun alkuun. Erland Ritasen rakentamia taloja on länteen laskevassa rinteessä nykyisin kolme.

Rakennuksessa on erityisen arvokas pyöreäkattoinen lasikuisti ja vaihteleva ikkunajaotus. Alkuperäisissä kuistiosissa ja luentti-ikkunoissa salmiakin muotoisia ikkunaruutuja. Rakennus on nykyisin julkisivuväriykseltään yksinkertaisempi: ennen palautusta alkuperäiseen rakennus on ollut keltaiseksi maalattu punaisilla koristeyksityiskohdilla.

KOTAKENNÄÄNTIE 25A 992-2-52-21**RITASETN TALO, VIRVOITUSJUOMATEHDAS**

1930-luvulle ajoittuva Erland ritasen pojalleen rakentama erillispientalo, jossa on 1950-luvulla sijainnut Äänekosken virvoitusjuomatehdas. Rakennuksen Kotakennäntien varrelle pitkältä sivulta asettuva osa on vanhin. Rakennusta on laajennettu sisäpihalle päin 1950-luvulla. Julkisivu ja rakennusmassa on muuttunut alkuperäisestä.

KOTAKENNÄÄNTIE 27 992-2-2008-3**RITASIN TALO**

1930-luvun kiviaineinen ja puolitoistakerroksinen Erland ritasen pojalleen rakentama erillispientalo, jossa on jyrkkä harjakatto. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisenä, eikä siihen ole tehty laajennuksia tai julkisivumuutoksia. Rakennuksen sisäänkäynti on sisäpihan puolella. Kuistiosa on muusta rakenteesta poiketen puurakenteinen.

Pihan perällä on pitkä ajoitukseltaan samanikäinen pulpetti-kattoinen talousrakennus, jossa jokainen ovi on erilainen.

1931

Rakennuksen pihalla sijaitsee pieni aumakattoinen aitta tai piharakennus. 1800-luvulle ajoittuvassa hirsirakennuksessa on sirot mittasuhteet ja sen kerrotaan olevan siirretty paikalleen Hankasal-melta.

MATERIAALIT: Vesikatto saumattua peltiä, punaiseksi maalattu. Julkisivuilla valkoiseksi maalattu pysty- ja vaakapuuverhoilu. Pääasiassa alkuperäiset puuikkunat ovat puitteiltaan valkoiseksi maalattuja. Piharakennuksessa punaiseksi maalattu pystyrimalau-doitus, peltikate, luonnonkivijalka ja valkoiseksi maalatut yksityis-kohdat.

1930, 1954

MATERIAALIT: Vesikatto saumattua peltiä, punaiseksi maalattu. Luultavasti alkuperäinen. Julkisivut pystypanelointia, vaalean vih-reäksi maalattu. Ikkunat ja vuorilaudat valkoisia ja osin uusittuja. Vesikatolla alkuperäinen lunetti-ikkuna kattolyhdyssä. Ikkunoissa vanhaa jäljittelevät koristelyäosat.

1933

MATERIAALIT: Vesikatto saumat-tua peltiä, punaiseksi maalattu. Luultavasti alkuperäinen. Julkisivut sileäksi rapattua ja valkoiseksi maa-lattua pintaa. Sisäpihan kuistiosa valkoiseksi maalattua pystypane-lointia. Alkuperäiset puuikkunat valkoiseksi maalattuja. Ikkunoiden ympärillä vaaleanruskeat maala-ukset. Talon nurkissa on muuratut harkotukset.

Sisäpihan puoleinen sisäänkäynti.

JOUSIMIEHENKATU 3 992-2-47-15

1930-luvun lopulla rakennettu harjakattoinen erillispientalo. Rakennusmuodoltaan rintamamiestaloa muistuttava noppamainen rakennusmassa, jossa umpikuistit talon molemmilla puolilla. Talon on rakentanut hotelli Hirven perustaja Elis Hirvi perheelleen.

Kadunpuoleinen aumakattoinen umpikuisti on myöhemmin toteutettu. Rakennuksen julkisivuväritys on valmistuessaan luultavasti ollut päinvastainen. Ikkunat ovat alkuperäisen kaltaiset.

JOUSIMIEHENKATU 5 992-2-2002-4

1930-luvun lopulla rakennettu aumakattoinen erillispientalo. Rinteesen sijoittuva rakennus on kaksikerroksinen ja pohjaltaan kaksiosainen. Talon on rakentanut matematiikan lehtori Leo Rinne perheelleen. Rakennus on muodoltaan ja tyyliltään poikkeuksellinen. Rakennus on alkujaan ollut muodoltaan noppamainen ja korkea. 2-kerroksinen talon loiva aumakatto tekee ullakkokerroksesta täyskorkean. Vanhasta kuvasta ilmenee, että sisäänkäyntinä toiminut 1-kerroksinen avokuisti on joskus muutettu nykyisen kaltaiseksi 2-kerroksiseksi lisäosaksi rakennusmassaan. Lisäosassa on yht. kolme puolipyöreää ikkunaa. Rakennuksen kokoon nähden suuret 12-ruutuiset ikkunat sijoittuvat poikkeuksellisesti julkisivuilla seinäpinnan reunoihin.

JOUSIMIEHENKATU 7 992-2-47-19

1930-luvun lopulla rakennettu puolitoistakerroksinen ja harjakattoinen erillispientalo. Ympärikierrättävää neljän huoneen pohjaratkaisua on laajennettu lisäsiivellä 1950-luvulla. Talon on rakentanut rehtori Paavo Kautto perheelleen.

Rakennuksessa on klassismin ja jälleenrakennusaikakauden piirteitä, ja useita säilyneitä alkuperäisiä yksityiskohtia. Muutoin yksinkertaisilla julkisivuilla koristena on mm. sisäänkäynnin kuistin puukaide sekä kaikilla räystäillä pienet kissanpenkit. Sisätiloissa mm. 1950-luvun tyylinen portaikko, takka ja kasettikatto. Rakennuksen alkuperäinen henki on säilynyt vain vähäisten muutostöiden ansiosta.

1938

MATERIAALIT: Vesikatto punaista aaltopeltiä. Julkisivut valkoiseksi maalattua rimalaudoitusta. Vuori-, nurkka- ja räystäslaudat punaiseksi maalattuja. Ikkunapuitteet punaiseksi maalattuja.

Kuva Jousimiehenkadulta vuonna 1939. Jokaisella talolla on ollut oma lipputanko. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistys, Pukkimäki-sivusto

1937

Vapaa julkisivusommittelu välittää funkkihengen. Rakennuksen ajankohdalle tyypillinen siroisuus on säilynyt ohuiden räystäiden ja julkisivun alkuperäisen mukaisen puuverhoilun myötä. Julkisivuväritys ja harkitut koristeaiheet välittävät kansallisromanttisia piirteitä. Rakennus on mahdollisesti ollut yksinkertaisempi valmistuessaan. Nykyinen ulkoasu korostaa rakennuksen ainutlaatuisuutta.

MATERIAALIT: Uusittu vesikatto punaista peltikatetta. Julkisivut vaakapanelointia, maalattu sammalenvihreäksi. Vuori- ja räystäslaudat vaalenvihreäksi maalattu. Alkuperäisten valkoiseksi maalattujen ikkunoiden yllä on maalattu koristeaihe. Punaiseksi maalatus sisäänkäynnin oven yllä on peltikatos ja vierellä puolipyöreä ikkuna.

1938

MATERIAALIT: Katto punaista peltiä, ollut aiemmin kattotiiltä. Vesikourut alkuperäiset. Ulkoverhous pystyrimalaudoitusta, maalattu kermanvalkoinen. Alkuperäinen julkisivuväritys ollut myös vaalea. Nurkka- ja vuorilaudat sekä räystäiden päädyt vaalean vihreäksi maalattuja. Alkuperäiset puuikkunat valkoiseksi maalattuja. Alkuperäinen peilirakenteinen ulko-ovi ruskeaksi maalattu. Sokkeli/kellarikerros rapattu ja maalattu vaaleanruskeaksi. Kantavana rakenteena pystyrunko.

JOUSIMIEHENKATU 4 992-2-2003-14

1930-luvulla rakennettu puolitoistakerroksinen harjakattoinen erillispientalo. Talon on rakentanut puutarhuri Leinonen. Rakennuksen vesikatolla on yksittäinen siro kattolyhty. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan hieman katutasoa korkeammalle. Pihan talousrakennus kytkeytyy päädystään kahden muun tontin talousrakennuksen rakennusmassaan.

1936

MATERIAALIT: Katolla musta profiloitu peltikate. Räystääslaudat ja pienet kissanpenkit valkoiseksi maalatut. Julkisivut keltaiseksi maalattua rapattua pintaa. Ikkunat tumman puun sävyiset ja moniruutuiset. Valkoiset smyygilaudat. Punainen sokkeli. Piha-rakennus valkoseksi maalattua sileää rappautusta, ikkunapuitteet tummaa puuta ja vuorilaudat valkoiset.

JOUSIMIEHENKATU 6 992-2-2003-9

1950-luvun puolitoistakerroksinen harjakattoinen erillispientalo, jossa kaksi sisäänkäyntiä rakennuksen pitkällä sivuilla. Rakennuksen lyhyt pääty sijoittuu kohti katua. Rakennus sijoittuu ympäristössään korkeammalle. Rinne-maasto mahdollistaa katutasoon ja rakennuksen kellariin sijoittuvan autotallin.

1953

MATERIAALIT: Katolla punainen profiilipeltikate. Julkisivut vaaleaksi maalattua rapattua pintaa. Ikkunoiden smyygilaudat ja julkisivun yksityiskohdat tummanruskeita. Ikkunapuitteet ja laudoitetut räystäät valkoiseksi maalatut. Tummanruskeaksi maalattu sokkeli ja kellarikerros.

JOUSIMIEHENKATU 8 992-2-35-12

1960-luvun puolitoistakerroksinen harjakattoinen erillispientalo, jonka lyhyt pääty sijoittuu kohti katua. Rakennus sijoittuu ympäristössään korkeammalle ja mahdollistaa kellarikerroksessa autotallin. Rakennus on massoiteltuaan 1950-luvun henkinen, mutta julkisivuilla on hyvin säilyneitä modernistisia yksityiskohtia.

1962

MATERIAALIT: Katolla punainen profiilipeltikate. Julkisivut vaakaverhoiltua viistettyä julkisivupaneelia, oranssinkeltaiseksi maalattu. Ikkunoiden puitteet ja smyygilaudat valkoiseksi maalattuja, ei vuorilautoja. Ikkuna-aukoituksia yhdistää julkisivun sävyyn maalattu julkisulevytyt.

JOUSIMIEHENKATU 10 992-2-2003-7

1980-luvun rivitalo, jonka jatkeena on autotalliosia. Asuntojen sisäänkäynneillä on harjakattoiset avokuistit. Rakennus sijoittuu kadun päätteeksi jatkaen rakennusten tietä myötäilevää linjaa.

1985

MATERIAALIT: Vesikatolla tiilikate. Räystäiden päädyt, vesikaton varusteet ja päätykolmio ruskeaksi maalattuja. Julkisivuilla vaalea tiiliverhous ja tummanruskeita paneelikenttiä. Ikkunapuitteet tummat. Sokkeli tummanruskea.

KAURIINKUJA 3 992-2-35-8

Monimuotoinen yksikerroksinen pientalo, jossa kaksi harjakattoista rakennusta liittyy toiseen rakennukseen pitkällä tasakattoisella osuudella. Toinen rakennuksista kattaa autotallitiloja. Vesikatolla on tornimainen kattolyhyty. Rakennuksessa on rakennusajankohdalleen tyypilliset suuret ikkunat. Rakennus sijoittuu tontillaan taaemmas katulinjasta.

1946, 1950

MATERIAALIT: Vesikatolla huopakate. Julkisivuilla mm. valkoiseksi maalattua pysty- ja vaakapuuverhousia ja puhtaaksimuurattua punatiiltä. Ikkunat pääasiassa vaaleita puitteiltaan ja tummia yksityiskohdiltaan. Sokkeli tummanruskea.

**KAURIINKUJA 4 992-2-2005-1
"TALO PIIRILÄ"**

1960-luvulla arkkitehti **Timo Suomalaisen** piirtämä talo hammaslääkärille perheineen, Antti ja Sinikka Piirilälle. Laajassa ja horisontaalisesti levittyvässä L-muotoisessa tasakattoisessa rakennuksessa on ollut etualalla kaksi hammaslääkärin vastaanottohuonetta. Yksityisemmät asuintilat asettuvat suurine ikkunoineen taaemmas tontilla. Etupihalle on rajattu luonnonmukainen ja siisti sisäpiha, jossa on erilliset sisäänkäynnit vastaanotolle ja yksityisiin tiloihin. Asuintilojen huomattavan suuret ikkunat aukeavat tontilla muihin suuntiin ja viereiseen Runebergin puistoon.

Rakennuksessa on tyylikkäitä moderneja arkkitehtonisia piirteitä kuten vapaa ja vaihteleva ikkuna-aukoitus, terävästi nouseva kattolyhyty, käytäville kohdistettuja kattoikkunoita, sekä sisennyksiä luova polveileva rakennusmassa. Säilynyt tasakattoisuus luo linjakkaan ja vahvasti vaaka-suuntaisen ympäristöönsä sulautuvan rakennusmassan.

Rakennus on ulkoa arvokkaasti alkuperäisenä säilynyt 1960-luvun modernistinen erillispientalo, joka poikkeaa muusta alueen pientalokannasta. Muistuttaa aikakautensa lääkäreiden asuintaloja, joissa on toteutettu tavanomaisia pientaloista poiketen

1968

laajoja ja edustusluonteisia eteisaula-, olohuone-, takka- ja kirjasto huoneita. Aikansa tapaan kodin yksityiset tilat (makuuhuoneet, keittiö, aputilat, peseytyminen) ovat sijoitettu taitavasti sivuun kutsuvieraiden katseilta.

Osana rakennuksen arkkitehtuuria toimii sisäpihan tarkoituksenmukaisesti rajattu piha, ja suurten ikkunoiden tarjoama näkemä luontoon. Ympäröivä suojainen puusto on kasvanut ympärille rakennuksen valmistuttua. Alkuperäisissä piirustuksissa esiintyy sisäpihalle suunniteltu pensasaita sekä vesiaiheeksi "kahluuallas". Rakentuessaan nykyisen puistoalueen kohdalla oli vielä viljeltyä peltoalaa, ja talon takana sijaitsi puinen pientalo.

MATERIAALIT: Vesikaton katemateriaalina luultavasti alkuperäinen 3-kertainen bitumikate ja suojaingeliä. Julkisivumateriaali himmeälasitettu vaaleanharmaa julkisivutiili (Tundra, Kupittaa Oy), jonka vastainen sokkeli on maalattu yhtenevästi vaaleanharmaaksi. Ikkuna- ja oviaukojen kohdalla julkisivuilla tumma yhtenäinen levytys ja tummaksi maalattu sokkelipinta. Ikkunat ja ovet tummia julkisivun sävyyn. Kattoikkunoiden katemateriaali, vesikattoon liittyvät otsakkeet, ikkunoiden yläosat ja piipunsuojus luultavasti kuparia. Runkomateriaalina kalkkikiekkatiili ja vahvistavat teräspylvää.

RUNEBERGINKATU 3 992-32-37-3

1970-luvun yksikerroksinen ja siro erillispientalo. Pohjaltaan suorakaiteen muotoiseen rakennukseen sisältyy autotalli. Sisäänkäynti on sisäpihan puolella. Rakennuksessa on suuret ikkunat kadulle päin. Loivan harjakaton pääty vaakasuuntaisesti umpeen laudoitettu. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan.

MATERIAALIT: Vesikatto sinkittyä peltiä. Julkisivuilla vaaleanharmaa pystypanelointi. Valkoiseksi maalattu päätykolmio. Sirot ja yksinkertaiset vuorilaudat ja räystäät valkoiseksi maalattuja. Harmaa sokkeli.

1974**RUNEBERGINKATU 5 992-32-35-3**

1960-luvun yksikerroksinen ja siro erillispientalo, jossa laajennusosa sisäpihan puolella. Rakennuksessa on suuret ikkuna kadulle päin. Loivan harjakaton pääty on vaakasuuntaisesti umpeen laudoitettu. Julkisivun vaakapanelointi on profiililtaan viistetty. Ikkunajako on luultavasti muuttunut alkuperäisestä ja ikkunoiden vuorilaudoitustyyli muuttunut. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan.

MATERIAALIT: Vesikatto saumattua peltiä, punaiseksi maalattu. Julkisivuilla kermanvalkoiseksi maalattu vaakapanelointi, valkoiseksi maalattu päätykolmio. Valkoiseksi maalatut vuorilaudat ja räystäät. Tumma rapattu sokkeli.

1965**RUNEBERGINKATU 4 992-32-37-4**

1940-luvun puolitoistakerroksinen erillispientalo, jonka sisäänkäynnin kuistiosa on sisäpihan puolella. Vaaleaksi rapatussa rakennuksessa on funkishenkeä, mutta on massoitteeltaan perinteisen 1950-luvun talon henkinen. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan. Pihalla on puurakenteinen pieni saman aikainen piharakennus.

MATERIAALIT: Katolla punaiseksi maalattu profiloitu peltikate. Valkoiseksi maalatut räystäänaaluset. Julkisivut luonnonvalkoiseksi maalattua rapattua pintaa. Ikkunapuitteet puun sävyiset. Ei vuori- tai pielilautoja, valkoiset smyygilaudat ulottuvat julkisivupinnan tasalle. Sokkeli tummanruskeaksi maalattu. Pulpettikattoinen piharakennus keltaiseksi maalattua pystyrimalaudoitusta valkoisilla yksityiskohdilla.

1941, 1945**RUNEBERGINKATU 6 992-32-36-1**

1950-luvun puolitoistakerroksinen erillispientalo, jossa on kaksi sisäänkäyntiä rakennuksen vastakkaisilla nurkilla. Kadunpuoleinen sisäänkäynti on rakennusmassasta sisäänvedetty ja koristepylväin kannatettu. Sisäpihan puolella on harjan lappeen alle asettava avokuisti. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan. Pihalla on pieniä piharakennuksia.

MATERIAALIT: Katolla punaiseksi maalattu saumattu peltikate. Valkoiseksi maalatut avoräystäät. Julkisivut vaaleanruskeaksi maalattua rapattua pintaa. Ikkunapuitteet ja smyygilaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunoiden alareunassa puhtaaksimuurattu tiiliyksityiskohta. Sokkeli ja vesikaton varusteet punaisia.

1950, 2000

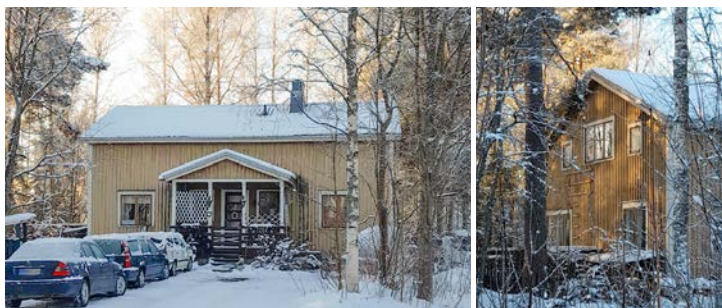
1940, 1900

RUNEBERGINKATU 7 992-2-35-6

1940-luvun erillispientalo, jossa on kaksi sisäänkäyntiä. Rakennus on luultavasti rungoltaan vanhempi kuin rakennusvuosi 1940. Suurimmat muutostyöt ovat tehty vuosina 1985-1990. Rakennuksessa on kaksi täyskorkeaa asuinkerrosta ja loiva aumakatto. Erikoisuutena vesikatolla on pihan puolella siro tähtitorni. Molempien rakennusmassasta ulkonevien sisäänkäyntien kuistiosa on pohjaltaan mutterimainen. Siron ikkunakoon ja julkisivun puu yksityiskohtien ansiosta vaikutelma on vanhaa henkivä vaikka julkisivupinnat ovat uusittuja.

Pihan perällä sijaitsee haastattelutiedon mukaan paikalle siirretty osin hirsirakenteinen aittarakennus. Rakennusta on jatkettu pystyrunkoisella autotalliosalla. Pihapiiriin kuuluneen alkuperäisen aittarakennuksen kerrotaan tuhoutuneen tulipalossa.

MATERIAALIT: Katto punaista saumattua peltiä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivuilla vaakasuuntainen puupaneeliverhous, maalattu kermanvalkoinen. Vuori- ja nurkka- laudat ja räystäänaaluset valkoiseksi maalattuja. Ikkunoiden vesipellit punaiset. Ulkoverhouksen alaosassa leveä vaakaverhoilu ja listoitettu koristeosa. Harmaa rapattu sokkeli. Piharakennuksen seinäpinnat punaiseksi maalattua hirttä ja pystyrimalaudoitusta, valkoiset yksityiskohdat.

RUNEBERGINKATU 8 992-2-51-32, -34

1940-luvun muuta rakennuskantaa korkeampi ja laajempi erillispientalo, jossa on korkea harjakattoinen avokuisti kadulle päin. Rakennus asettuu etäämmäs katulinjasta. Rakennus on mittasuhteiltaan julkisen- tai toimitilarakennuksen olinen. Keskeisesti sijoitellun kuistin ovi on liiketilan oven kaltainen.

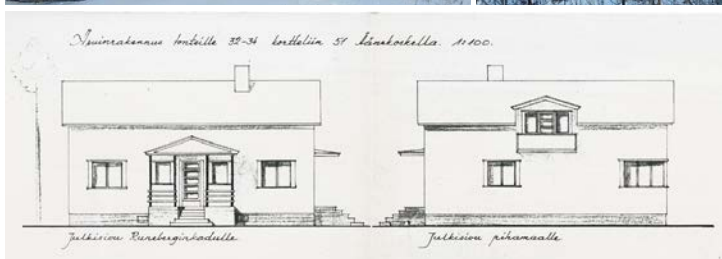
Rakennuksessa on säilynyt tunnistettavissa rakennusajankohdan rauhallinen klassismin tyyli. Rakennus on koristeiltaan niukka, mutta kuistin pylväissä on puisia koristereunuksia.

Alkuperäisten piirustusten mukaan rakennus on rakennettu kansakouluntarkastaja Toivo Mäkiselle rakennusmestari Antero Jokisen toimesta. Kansakouluntarkastaja oli valtion virkamies, jonka tehtävänä oli valvoa ja ohjata alueen kansakoulujen koulutoimea. Ensimmäisessä kerroksessa on ollut eteishallista avautuvat laaja työhuone, olohuone ja ruokasali. Kerroksen toisessa päässä on ollut palvelijan huone ja keittiö omalla sisäänkäynnillä rakennuksen päädyssä. Makuuhuone ja lastenhuone on sijoittunut toiseen kerrokseen.

1942

Rakennuksen molemmat sisäänkäynnit ovat alkuperäisten piirustusten mukaan olleet 4-5 lasiset.

MATERIAALIT: Katto aaltopeltikatetta. Julkisivut rimalaudoitettuja ja vaalenruskeaksi maalattuja. Vuorilaudat, räystäät ja pylväsaiehet ovat valkoiseksi maalattuja, ikkunapuitteet ruskeat. Sokkeli ja perustustapa betonia.

Vuoden 1950 ilmakuva näkee, että rakennuksen etualalla on ollut muista pihapiireistä poikkeavasti istutettu kaari ja arvokkaasti rajattu sisääntuloväylä. Tuolloin Runeberginkatu on jatkunut rakennuksen kohdalla suoraan. Nykyisin rakennus sijoittuu Runeberginkadun mutkaan.

RUNEBERGINKATU 10 992-2-2004-9

2000-luvun harjakattoinen erillispientalo, jonka sisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle. Kadunpuoleisella julkisivulla on muunnetun vesikaton lappeen alle asettuva ikkunaerkkeri. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan. Pihalla rakennuksesta erillinen autokatos.

MATERIAALIT: Katolla tummanharmaa profiilipeltikate. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous jaettu vaaka- ja pystyosaan. Yläosan vaaka- ja alaosan pystypuupaneeli vaaleansiniseksi maalattua. Valkoiseksi maalatut räystäät ja vuorilaudat. Tummanharmaat vesipellit ja sirotepintainen sokkeli.

2002

RUNEBERGINKATU 11 992-2-2005-2

1980-luvun tiiliverhoiltu erillispientalo, joka on pohjaltaan L-muotoinen. Harjakattoisen rakennukseen sisältyy autotalli/-suoja. Rakennus sisäänkäyntineen sijoittuu etäämmäs katulinjasta.

MATERIAALIT: Katto saumattua peltiä, sinkitty. Julkisivuilla tummanruskeaksi maalattua vaakapaneelointia ja puhtaaksimuurattua tiiliverhousa. Ikkunapuitteet, vesipellit ja sokkeli tummanruskeita.

1979

RUNEBERGINKATU 12 992-2-36-8

1980-luvun erillispientalo, jonka sisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan. Harjakattoisessa ja sirossa on erillinen autosuoja. Rakennuksen paikalla on aiemmin sijainnut toinen pientalo.

MATERIAALIT: Vesikatolla tumma aaltopeltikate. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivuilla tummansiniseksi maalattu vaaka- ja pystyverhous. Ikkunapuitteet ja smyygilaudat tummanruskeat. Tummanruskea sokkeli.

1980

RUNEBERGINKATU 13 992-2-2005-3

1960-luvun tiili- ja puuverhoiltu erillispientalo, jossa on loiva harjakatto. Rakennuksen sisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan. Pihalla on erillinen autokatos.

MATERIAALIT: Vesikatolla profiloitu peltikate. Lyhyet julkisivut valkoista puhtaaksimuurattua tiiltä. Päätykolmio on umpeen laudoitettua ja vaaleanruskeaksi maalattua pystypuuverhousa. Pitkät julkisivut punaiseksi maalattua pystypanelointia. Ikkunapuitteet ja smyygilaudat valkoiseksi maalattuja. Kadulle suuntaavat ikkunat yhdistyvät valkoisilla julkisivupaneelientillä.

1965

RUNEBERGINKATU 14 992-2004-7

1980-luvun puuverhoiltu paritalo, jossa on loiva harjakatto. Omakotitaloa muistuttavassa rakennusmassassa on keskeisesti aseteltu vesikaton muunnetun lappeen alle asettuva huoneistokohtainen varastotila. Rakennuksen sisäänkäynnit ovat kadun puolella. Rakennuksen paikalla on aiemmin sijainnut toinen pientalo.

MATERIAALIT: Vesikatolla profiloitu peltikate. Julkisivuverhous vaaleansiniseksi maalattua vaakapanelointia, ikkunoiden kohdalla valkoiseksi maalattu pystypanelointi. Ikkunapuitteet, vesipellit, ovet ja sokkeli tummanruskeita.

1988

RUNEBERGINKATU 15 992-402-1-69

Pukkimäelle tyypillinen ja hyvin alkuperäisen kaltaisena säilynyt 1930-luvun puurakenteinen puolitoistakerroksinen asuinpientalo. Nelihuoneinen ympäröi kerrettävä pohja, jonka keskelle on sijoittunut tulisijat ja hormit. Jokaisella katujulkisivulla on kaksi huomattavan suurta 4-lasista alkuperäistä puuikkunaa, jossa on alkuperäiset väreilevät vetolasi-ikkunalasit. Ullakkokerroksessa myös suuret ikkunat, sekä alkupeärisestä saumapeltikatosta nouseva kattoikkuna. Julkisivussa klassistisia puisia yksityiskohtia ja maalattuja korostuksia. Rakennusta on korjattu maltillisesti ja huomaamattomasti säilyttäen alkuperäisen koristeaiheiden ja paneeliverhouksen olemuksen. Noppamaisessa rakennuksessa on lyhyet räystäät ja terävä kattokulma. Vesikaton lappeet kääntyvät pieniksi kissanpenkeiksi ja kulmapilasterin päätteeksi. Kattomuodossa sisäpihalla on keskeisesti asettuva poikkipääty.

Sisäpihan puolella pieni-ikkunainen puolitoistakerroksinen kuisti, johon sijoittuu portaat ullakkohuoneeseen. Kuistin molemmiin puoliin on kaksi samankaltaista sisäänkäyntiä mahdollistaen yläkerran vuokraamisen toiselle asukkaalle. Puutarhamainen pensaila ja perinnelajeilla rajattu piha, jonka keskiössä on omenapuu. Pihan perällä on arviolta rakennusajankohdan aikainen talousrakennus.

VESIMIEHENKATU 7 992-402-1-69

Pukkimäelle tyypillinen pienempi 1930-luvun puurakenteinen alkupeäiseltä pohjaltaan kaksihuoneinen asuinpientalo, jonka pihan puolella on kuistiosa. Rakennusta on laajennettu poikkipäädyn kuistin sivuosilla ja uudella tuulikaapilla sisäpihan puolella. Pihan perälle sijoittuu kaksi talousrakennusta, joista taaempi on talon rakentamisen aikainen. Vanhemman talousrakennuksen ovien yläpuolella on ruutuikkunat. Piha on ollut rajattu punaiseksi maalatulla puuaidalla.

Rakennus on pieni ja monimuotoinen, ja muodostaa pienen maalasi-henkisen osa-aluekokonaisuuden viereisen Runeberginkatu 15:sta kanssa. Puutalot asettuvat riviin Runeberginkadun varrelle lähelle hiekkapintaista katuja. Sisäänkäynnit ovat pihan puolella. Rakennusten kokoon nähden tilavat piha-alueet ovat reunoiltaan puustoisia, istutettuja tai niittyä. Alueenosaa määrittävä vanha rakennuspari muodostaa mielenkiintoisen kaupunkikiljan osan muutoin uudemman ja muuttuneen rakennuskannan keskellä.

1932, 1998

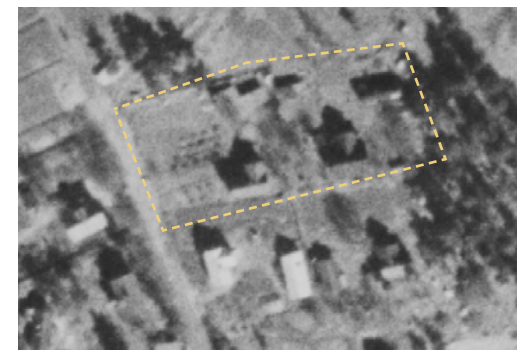
MATERIAALIT: Vesikatolla alkuperäinen sinkitty saumapeltikate. Ulkoverhouspaneli vaakasuuntainen ja ullakkokerroksessa pysty, maalattu vaaleanvihreäksi. Nurkkalaudat tai oikeastaan pilasterit, räystäiden sivut, ikkunanpielilaudat ja ikkunapuitteet valkoiseksi maalattuja. Rakennusmuotoa koristavat räystäiden aluset ja ikkunoiden karmit siroasti tummanpunaiseksi maalattuja. Lautaverhoilu jatkuu maanpinnan tuntumaan, uhrilauta maalattu julkisivun sävyyn. Rakennuksella luultavasti luonnonkivi- tai nurkkakiviperustus ja tuulettuva alapohja.

Pihan talousrakennus, jonka ovet on laudoitettu kalanruotomallilla.

1940, 1954

MATERIAALIT: Katemateriaali vihreäksi maalattua saumattua peltiä. Julkisivuilla pystysuuntainen keltaiseksi maalattu rimalaudoitus. Ikkunat puitteiltaan valkoiseksi maalattuja alkuperäisiä puuikkunoita.

Säilyneet pientalot vuoden 1950 ilmakuvassa. Rakennusten edustalla ei kulkenut tietä, ja puutalot olivat osa laajempaa pientalokokonaisuutta. Kuva: Paikkatietoikkuna

VESIMIEHENKATU 3 992-2-2004-6

1930-luvun pientalo puolitoistakerroksinen ja harjakattoinen, jota on uusittu julkisivun osalta. Vesikatolla on katosta nouseva kattolyhty. Rakennuksen sisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle. Rakennus on ajoitukseltaan luonteva osa läheistä Ritasten talojen kokonaisuutta, mutta on ulkomuodoltaan uuden rakennuksen oloinen. Luonnonkiviperusta ja ikkunajaotus kertovat rakennuksen iästä. Pihan taka-alalle sijoittuu pulpettikattoinen talousrakennus. Rakennus sijoittuu kadun varteen pitkältä sivultaan.

VESIMIEHENKATU 4 992-2-2008-4

1980-luvun rivitalo, jossa asuntojen suuntaiset harjakatot. Asuntojen sisäänkäynnit ovat kadun puolelta. Autokatos sijoittuu takapihan puolelle.

VESIMIEHENKATU 8 992-2-2008-6

1940-luvun puolitoistakerroksinen ja harjakattoinen erillispientalo. Rakennuksen sisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle. Rakennus sijoittuu kadun varteen lyhyeltä sivultaan, ja kuistiosa asettuu sen vierelle.

VESIMIEHENKATU 10 992-2-2008-7

1940-luvun puolitoistakerroksinen ja harjakattoinen erillispientalo. Rakennuksen sisäänkäynti sijoittuu sisäpihan puolelle. Rakennus sijoittuu kadun varteen lyhyeltä sivultaan. Takapihalle sijoittuu saman ikäinen talousrakennus.

1931, 1950

MATERIAALIT: Vesikatto punaiseksi maalattua aaltopeltikatetta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivut vaalean keltaiseksi maalattua pystypanelointia. Valkoiseksi maalatut ikkunat mahdollisesti alkuperäiset. Sokkelilevytyksessä (harmaa) on jätetty näkyviin alkuperäinen korkea luonnonkiviperustus.

1986, 1986

MATERIAALIT: Vesikatto tummaa huopakattetta. Julkisivuverhouk vaaka- ja pystysuuntaista paneliverhousta. Julkisivun ensimmäinen kerros harmaaksi maalattu, yläosa vaaleanharmaa. Ikkunapuitteet tummanruskeat. Räystäät ja kuistirakenteet vaaleaksi maalattuja. Tummanharmaa sokkeli.

1950, 1950

MATERIAALIT: Vesikatolla musta profiilipeltikate. Julkisivu keltaiseksi maalattua pystysuuntaista rimalaudoitusta. Räystäät, ikkunat ja nurkkalaudat valkoiseksi maalattuja. Ruskea sokkeli.

1951

MATERIAALIT: Vesikatolla mustaksi maalattu saumattu peltikate, vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivut vaaleanruskeaa rappauspintaa. Ikkunat ja smyggilaudat valkoiset. Ruskeaksi maalattu sokkeli. Talousrakennus keltaiseksi maalattua rimalaudoitusta. Yksityiskohdat punaiseksi maalattuja.

VESIMIEHENKATU 9A 992-2-2006-2

1990-luvun harjakattoinen rivitalo autokatoksineen. Rivitalot muodostavat viihtyisän ja uudemman asuinaluekokonaisuuden alueen pohjoislaidalla.

MATERIAALIT: Katto punaiseksi maalattua saumattua peltiä. Julkisivuilla vaaka- ja pystypuupanelointia, vihreäksi maalattu. Ikkunat, ovet ja puiset yksityiskohdat valkoisia. Sokkeli harmaa.

1998**VESIMIEHENKATU 11 992-2-2006-1**

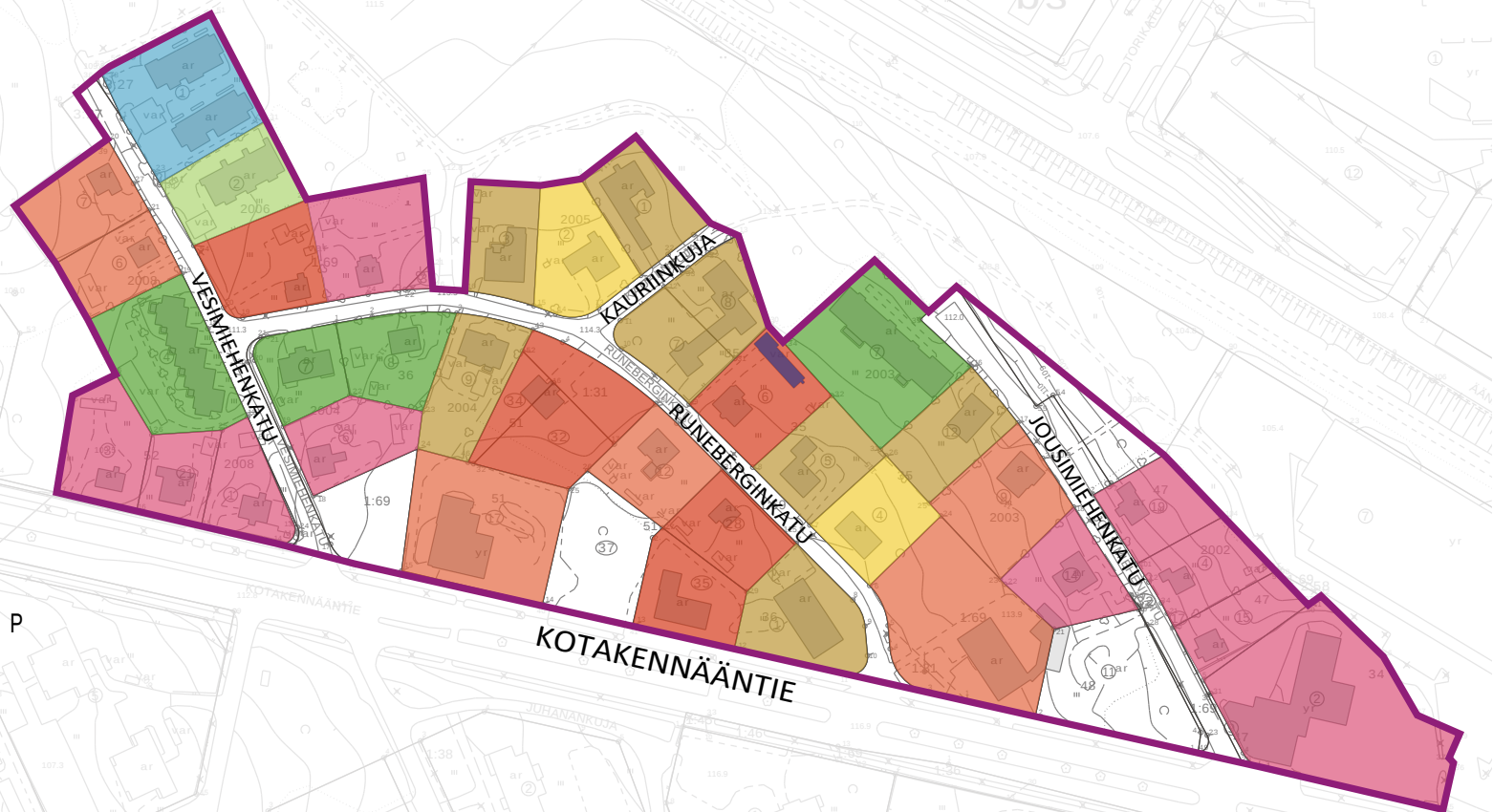
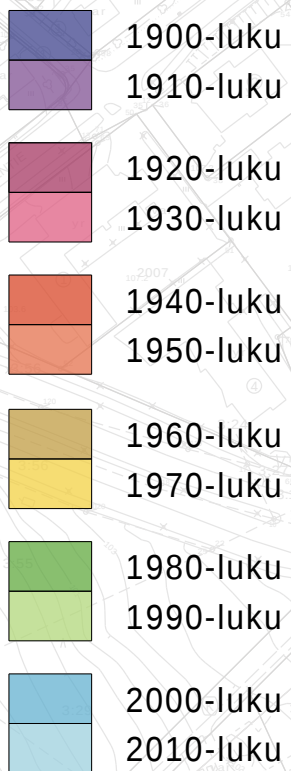
2000-luvun harjakattoinen rivitalot autokatoksineen. Tiiviisti rakentuneelle tontille sijoittuu kaksi vaaleaksi maalattua puuverhoiltua rivitaloa. Rivitalot muodostavat viihtyisän ja uudemman asuinaluekokonaisuuden alueen pohjoislaidalla.

MATERIAALIT: Katto punaiseksi maalattua saumattua peltiä. Julkisivuilla vaaka- ja pystypuupanelointia, luonnonvalkoiseksi maalattu. Ikkunat, ovet ja puiset yksityiskohdat valkoisia. Sokkeli tummanharmaa.

2004

RAKENNUSINVENTOINTI PUKKIMÄEN POHJOISOSA 2026

Päärakennusten rakennusvuodet

Kohteiden arvottaminen

